

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului
Organul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

900641

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. Colfescu-Delaturda)

Conținutul:

„România Eroică“: Să vie Demiurgul.
Chira I. Nistor: **Coborît-a coborît (colindă).**
Prof. Munteanu: **De „Nașterea Domnului“.**
Iosif E. Naghiu: **Crăciunul și spritul faustic.**
Flavius: **Disparația barbarilor: O necesitate istorică.**
Dr. Ilie Dăianu: **Cronica lui Șincai și Censura Ardeleană.**
Ion Colfescu-Delaturda: **Intre inteligență și Spirit.**
Ioan Georgescu (Trad.): **Presa Satanei: Stăpâna lumii.**
Ion Groșanu: **Ofensiva binelui.**
Dr. Ion Băltariu: **Un strigoiu medieval.**
Italicus: **Perspective internaționale.**
I. O. Suceveanu: **Salvarea Țării din ghiara jidovească.**
I. Colfescu-Delaturda: **Misiunea istorică a Statului
Român în lumina iredentismului Unguresc.**
Mihail Moldovanu-Delamureș: **Rolul scriitorilor în
viața neamului.**
Gh. Vraciu: **Trenul (vers).**
I. C. D.: **Intreprinderile Românești în lumina Națio-
nalismului.**
Neaga Ioniță: **Umbre.**
Cronici: † **Victor Braniște. — † Canonicul Dr. Victor
Bojor. — „Frontul Renașterii Naționale. — Vi-
ziunea unui viitor strălucit. — Dl Ministru Ugo
Sola ne părăsește. — Un apostol al Domnului. —
În câmpul educației. — Expoziția de sculptură
E. Ciuca. — Buletinul Uniunii Ziaristilor Români
din Transilvania.**
Cărți-Reviste-Ziare.
U. Z. R. T.: **Buletinul Uniunii Ziaristilor Români din
Transilvania.**

Abonament anual 250 lei; instituții și străinătate 500 lei. Abonament de sprijin 1500 lei.

Presă de provincie

„Graiul Maramurășului“ Nr. 245 din 20 Dec. 1938. Prin scrisul dir., Dl. Dr. Artur Anderco, ne aduce știrea plecării Dlor Valeriu Russu și Gh. Dăncuș. Dl. Prof. Bilzu—Dăncuș publică un instructiv articol despre: „Voevozi români și Voevodate române prin Ucraina Subcarpatică și Galiția“.

Regretăm că conducătorii „Graiului Maramurășului“ nu au cunoștință despre prezența dir. nostru la Sighet în zilele de 30 Nov. și 1 Dec., cu care ocazie și-a ținut conferința sa despre „Misiunea Istorică a Statului Român în raport cu Iredentismul Unguresc“.

Noi cei de la „România Eroică“, nu se ocupăm de persoane și nu urmărim ambiții și glorii deșarte. Numai imperatiile categorice ale neamului acestuia constituie hrana noastră zilnică. În acest scop am urmărit și urmărim cu obiectivitate și cu toată dragostea activitatea publicațiilor cu fond naționalist și dinamic și am urmărit și urmărim în acest scop și activitatea „Graiului Maramurășului“. Oricât de insignifiantă ar fi activitatea „Roomâniei Eroice“ și aceea a directorului ei, totuși mi se pare curios ca o publicație amică și patriotică ca aceea a „Graiului Maramurășului“ să nu găsească un cuvânt măcar despre subiectul desvoltat de directorul nostru și despre prezența lui în acea localitate.

—o—

„Făclia“, gazeta Căminului Cultural, nr. 5-6 din 25 Dec. 1938, ne-a sosit la Redacție cu: Text Biblic pentru „Straja Țării“ din Romanai. Reproducem:

Copii! Ați auzit ce este leneșul: „un morman de gunoi“ și mai știți ce este cel harnic: om deplin, desăvârșit și fericit, spre binele său și al nației din care face parte“.

În articolul de fond, dl. Remus Scarlat, dir. gazetei, arată că „se cuvine că acum când conducerea treburilor publice în țara noastră a intrat într-o nouă zodie de ordine, muncă și cinste, să ne revizim conștiințele alungând toate vestigiile trecutului și să contribuim cu toate forțele și din tot sufletul în ritmul noii așezări etatiste pentru ridicarea și întărirea românismului. Se plânge D-Sa că: „Sărbătorile au pierdut farmecul, de altă dată, că Colindele și Datinele noastre, cari erau mândria și faima noastră, au dispărut cu totul“.

„Făclia“ e substanțial și variat scrisă. Socotind după numărul ce ne stă în față, poate fi considerată între primele din țară. Relevăm încă articolele „Hrana Populației Rurale“ și „Datinele de Crăciun“ de dl. prof. Gh. Constantinescu.

—o—

„Ținuturi Secuizate“, nr. 58 din 25 Dec. sub iscălitura dir. ei, dl. Roman Robu, pune în legătură Nașterea Domnului cu Renașterea noastră: „Acum când întreaga omenire se bucură întru amintirea nașterii Domnului nostru Isus Christos, noi românii trebuie să ne bucurăm și de renașterea și întărirea noastră sufletească.“

—o—

„Conștiința Națională“ din Craiova, nr. 15 din Dec. 1938, sub titlul „Inginerul N. Malacsă“ pune în

evidență „o minune, până aci de necrezut: o reală și formidabilă industrie națională de armament“.

—o—

„Nădejdea“, organul de cultură, informație și luptă spirituală din Turnu-Severin, de sub direcția dlui D. A. Ghinoiu, în Nr. de Crăciun, în articolul de fond, sub titlul „Bucuria Crăciunului“, ne amintește că chiar și aceia dintre noi „cari se cred mai buni înaintea lui Dumnezeu“, prea puțini au priceput că bucuria lor dela Crăciun este bucuria venirii în lume a Dumnezeului Copil, care le-a adus liberarea din robia păcatelor“.

—o—

„Expresul“ din Galați, de sub conducerea Dlui Sotir Constantinescu, în Nr. dela 6 Nov. referindu-se la partidele politice, sub titlul „Chemările ceasului de față; O revenire la regimul de corupție politică de ieri ar însemna o totală prăbușire“, reproduce afirmațiile categorice ale Dlui Ministru Iamandi cu privire la opera de refacere a statului:

„O întrerupere în mersul înainte al acestei opere — a spus dl Iamandi — sau o deviație de pe linia principiilor ce stau la baza ei, nu este posibilă, nici astăzi și nici mâine, decât cu prețul unei totale prăbușiri“.

Iar în numărul de 13 Nov. reproduce cuvintele regale:

„Credința strămoșească, ca să devie din nou adevărat mântuitoare, ca să devie sprijinul de toate zilele al poporului nostru, trebuie să depășească zidurile bisericilor clădite de om, să pătrundă în cele mai umile colibe, și acolo să se cuibărească puternic, în acea biserică, clădită de Dumnezeu: inima oamenilor“.

Din Nr. 1139, Duminecă 25 Dec. 1938, extragem aceleași înalte îndemnuri:

„Înfăptuirile trecutului nu ne pot ajuta, dacă nu asigurăm propășirea viitorului. Patria noastră a fost creată de cei ce au adormit; azi se ridică o Românie renăscută, pe care toți sunt datori să o întărească printr'un desăvârșit și dezinteresat patriotism. Azi Țara are nevoie mai mult decât oricând, ca toți fiii ei uniți într'un singur mănunchiu, să aibă o singură credință și o singură voință. Nu mai este timpul șovăelii și al așteptării. Românii de astăzi nu se pot mulțumi cu realizările istoriei, ei trebuie să priceapă dela mic la mare, că acum a sosit clipa supremă a muncii spornice de consolidare și glorie. Trebuie ca Națiunea să priceapă că orice român este astăzi, mai mult ca oricând, ostaș al României, un ostaș al redeșteptării Românești“.

—o—

„Semănătorul“, organul Asociației Inv. din Jud. Caliacra, Nr. 4 din 15 Dec. cor., vede în frontul renașterii naționale „strângerea într'o unitate a reprezentanței naționale pentru un efort comun al întregii energii românești, spre a se desvolta tot dinamismul național de care e capabilă ființa neamului nostru. Tot în acest număr găsim articolul judicios al Dlui Radu Petre: „Participarea activă a elevilor la pregătirea lecțiilor“.

—o—

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTA PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Organul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

Să vie Demiurgul

Istoria noastră începe de fapt, ca și pentru Italiani, ca și pentru ceilalți descendenți ai Romei, nu dela Traian și Decebal, ci dela nașterea cetății eterne. Nu importă descendența fizică. Descendența spirituală este totul. Spiritul crează materia. Materia nu este decât un aluat din care spiritul își făurește opera sa: Spiritualitatea Romei s'a înfipt în Carpați, în Balcani, în toate ținuturile din părțile noastre, dela Adriatică, până la Egee, trecând prin câmpiile Panoniei, până în stepele Rusiei și până la Tigru și Eufrat. Barbarii au reușit să întunece razele sale de lumină pe o mare întindere din acest vast teritoriu. Dar bastionul creat de Traian, pentru ca să stea dârz în fața barbarilor, în fața spiritului destructiv, s'a păstrat intact, ca substrat etnic spiritual, și a reușit, acum în urmă, să se înghebeze într'un stat unitar.

Adevărata noastră istorie acum începe. Până acum am fost în perioada de incubație. Suferințele de secole au avut rol de a ne crește de a ne oțeli, pentru rolul ce trebuie să îndeplinim, pentru marele nostru destin. Noi deținem în Dacia-Traiana, având ca șira spinării crestele Carpaților și ca întăriri Munții Apuseni, spiritualitatea creatoare universală înfiptă aici de Divul Traian și care este fiica lui Marte, ca putere de afirmare pe teren, și a Minervei ca putere diriguitoare, organizatoare și crescătoare de valori, inoculată cu religiunea lui Christ, cu misionarismul creștin, destinat de a alunga haosul, anarhia, răul din lume, și de a întrona în locu-i armonia divină.

Este mare Destinul ce ne așteaptă. Dar, deși se zice că lumina vine din Orient, pentru a ni-L putea îndeplini, trebuie să avem ochii ațintiti asupra acelor din frații noștri, cari, grație

unor împrejurări prielnice, s'au putut dezvolta înaintea noastră. Să ne uităm la frații noștri din occident. Franța, concomitent cu asimiliarea barbarilor cari i-au învadat teritoriul, s'a organizat ca stat în cercuri concentrice. După ce s'a făurit ca unitate etnică, așezată în stat bine constituit, a pornit la cucerirea teritoriilor aparținătoare altă dată stăpânirii romane, întregind cuceririle sale, menite să întregescă patrimoniul rasei.

Tot așa a făcut și face Italia azi. Ea s'a întregit mai târziu. Dar a pornit cu vigoare înecată la făurirea Destinului său. Prin ea, patrimoniul Romei s'a mărit considerabil. Prin Italia de azi, Roma tinde a relua sceptrul lumii, pentru a-l duce la glorie nebănuite.

În părțile de dincoace de Adriatică, din câmpiile Panonice, până la Marea Egee și până la Marea de Azof, radiațiunea Romei, patrimoniul ei, este patrimoniul nostru. Aici, nouă, ca moștenitori legitimi și ca deținători ai patrimoniului ancestral, ne încumbă rolul de purtători ai stindardului spiritualității creatoare, al afirmațiunii pe teren al geniului fecundator universal.

Este meschină ideea care s'a vânturat până acum și care ne spunea că noi suntem acum în granițele noastre „eterne“ și că noi nu mai avem aspirațiuni, în afară de păstrarea actualelor frontiere. Este nedemnă pentru poporul român o asemenea concepție. Acest popor nu se poate condamna la moarte prin inacțiune. Trebuie să ne între adânc în minte, că noi, sau vom fi un popor mare și puternic, sau vom pieri; că, în actualele granițe, nu intră decât bastionul din care vom porni la luptă pentru viitoarele noastre cuceriri. Granițele unui popor se duc până acolo, până unde merge puterea lui de afirmațiune în ordinea spiri-

tuală. Ele sunt flotante, ca și spiritualitatea creatoare.

Prima noastră misiune este asimilarea, unificarea la interior, eliminarea elementelor dizolvante, transformarea întregului neam în ființe vii, născute a doua oară pentru patria lor, eliminarea tuturor elementelor dizolvante sau străine față de viața statului național și a o politică demografică, culturală și economică care să ne ajute să ne imulțim „ca nisipul mării”.

Concomitent, și pe măsură ce ne vom simți tari și puternici, va trebui să pornim din bastionul nostru, pentru eliberarea din barbarie a teritoriilor supuse altădată radiațiunii spirituale a Romei eterne. Acțiunea de spiritualizare, de purificare, de încreștinare, de ofensivă pe teren pentru alungarea răului din lume, în aceste părți, nouă ne aparține.

Noi suntem bastionul Romei, după cum Roma este bastionul nostru. Și tot bastioane ale Romei vor fi toate celelalte capitale latine. Viitorul nostru ne cere să ne creștem copiii în credința marelui destin ce ne așteaptă, destin care ne impune mari înfăptuiri, mari încercări și mari eroisme.

Trebuie să știe generațiile succesive că poporul acesta, sau va fi mare și puternic, sau va dispărea, că steaua noastră călăuzitoare trebuie să ne ducă la eliminarea barbarilor invadatori la recucerirea teritoriilor cari ne aparțin prin drept divin, recucerire care ne impune a ne vedea viitoarele noastre granițe, la Tisa și la Dunăre, față de Germania, la Marea de Azof, față de Rusia; la Adriatică, față de Italia

și în Asia Mică față de Turcia, având Constantinopolul drept capitală al imperiului nostru spiritual.

În actuala stare de lucruri, nu avem nimic de împărțit cu Jugoslavii, cu Bulgarii sau cu Turcii. Nu e vorba de o cucerire brutală, de o siluire a popoarelor. E vorba de o interpenetrațiune spirituală. Spiritul creator, care transformă și transfigurează totul, va aduce o nouă ideologie animatoare acestor popoare.

Încreștinarea lumii, punerea pe tapet a marilor creațiuni, a unificării popoarelor în acelaș spirit, va aduce acestor popoare ideologia, în virtutea căreia substratul etnic din aceste teritorii se va renaște în spirit, prin spiritul strămoșilor autohtoni, cari vor fi astfel redați circulației spirituale universale, prin nașterea lor a două oară în acelaș trup și în acelaș suflet cu deținătorii firului culturii umane, cari, în aceste părți, nu putem fi decât noi, alături de substratul etnic găsit pe teritoriile astăzi ocupate de masele slave și de populațiile mahomedanizate.

Suntem prea mici și efemeri ca indivizi, pentru ca să putem avea intuiția marilor creațiuni, a marilor transformări ale spiritului creator, care nu ține seamă de năzuințele noastre de moment și de puterile distructive, obscurantiste, materiale, haotice, ce i se pun în cale.

Să fim treji, să nu fim surprinși de evenimente cu candelile goale, ca fecioarele nebune din Biblie. Să pășim cu hotărâre la făurirea istoriei, la făurirea marilor noastre Destine.

Să vie Demiurgul!

Colind din Nordul Ardealului

Cules de Chira I. Nistor

Coborât-a coborât

(Colind din timpul iobăgiei)

Coborât-a coborât,
Coborât-a Domnul Sfânt,
Coborât-a tot pe-o scară,
Scară sfântă și de ceară.
Spre o zi de sărbătoare,
Cu Sfânt-Petru, soțul Lui,
Pentru soartea omului —
Ca să vadă și să știe,
Ce fac domni cu iobagii
Și avuții cu săracii.
Ei de-acolo se luară,
În mijlocul satului
La casa bogatului —
— Bună ziua, domnitor —
— Ziua bună, cerșetori.
— Gata-i prânzul să-l prânzim

Ne'mbieți să hodinim?
— Prânzu-i gata, nu de voi,
Nu de voi de sărăcoi,
Că-i de domni mari ca și noi!
Ei de-acolo se luară
În capătul satului
La casa săracului —
— Bună ziua muncitori!
— Să trăiți, voi, călători!
— Gata-i pânzu să prânzim?
Ne'mbieți să hodinim?
— Prânzu-i gata, da-i puștin!
Hai cu toții să-l prânzim —
Domnul la masă ședea
Pâinea tot mai mult creștea
Și blidele se umplea.

Ei de-acolo se luară —
Printre vii
Printre câmpii,
Pe cărarea cu făclii —
Dumnezeu din graiu graia —
— Cată Petre'n stînga Mea
S'apoi spune-mi ce'i vedea —
— Doamne, mult nu mai ținea,
De ce văd îmbătrânesc
Și de spaimă mă'ngrozesc —
Văd casa bogatului
În mijlocul iadului —
Cum s'aprinde și cum arde,
Și avutu-i se prăpade.
Ei de-acolo se luară

Printre vii,
Printre câmpii
Pe cărarea cu făclii.
Dumnezeu așa graia:
— Cată Petre'n dreapta Mea.
S'apoi spune-mi ce'i vedea —
— Doamne, mult e de firese,
De ce văd întineresc,
Și mă bucur, dănuiesc!
Văd casa săracului
În mijlocul Raiului
Înlăuntru-i aurită,
Din afară-i argintită
Împrejur cu o grădină —
Ziua mândră și senină.
Din Năsăud, dela Mihail Stîlopu

De „Nașterea Domnului”

de Prof. MUNTEANU

Cadrul în care, la plinirea vremii din veci stabilită de providență, Fiul lui Dumnezeu se întrupează, deși de o simplitate dusă până la suprema modestie, este plin de măreție. Nou născutul în peștera din Betleem este obiectul îngerestei bunevestiri. „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bunăînvoire”; obiectul închinării păstorilor în noaptea sfântă; obiectul minunatei apariții pe bolta cerească, ce călăuzește pașii magilor din Babilon, spre pământul promisiunilor divine. Iată trei elemente cari imprimă evenimentului unic în istorie un caracter deosebit, ce depășește obicinuitul, naturalul. Sunt semnele divine ale începutului unei noi ere în viața omenirii, semne cari prin nimic nu pot fi întunecate sau desmințite.

În special în cântarea îngerească trebuie să vedem mai mult decât o preamărire a iubirii și dreptății divine, mai mult decât un semn distinct al evenimentului petrecut, adus la cunoștința lumii.

Ea este o sinteză a întregului program de activitate a Fiului lui Dumnezeu în lume, o fixare precisă a țintei finale a omenirii redresată la nouă viață prin Doctrina Mântuitoare.

Mărirea lui Dumnezeu în ceruri, pacea și armonia între oameni, sunt rezultanta eforturilor comune depuse de Isus și de omenire. Contribuția lui Dumnezeu omul este învățătura revelatoare a adevărilor divine, viața pilduitoare în spiritul acestor adevăruri, jertfa expiatoare de păcatul strămoșesc, cu toate consecințele lui dezastruoase.

Contribuția omenirii este însușirea liber consimțită a adevărilor revelate, fixarea lor în centrul tuturor manifestărilor de viață, neobosita străduință de a urma pilda vieții lui Hristos.

Căci este o preamărire a lui Dumnezeu, când omul, cunoscându-l din divină revelație, cunoscându-i sfânta voință, îl iubește ca pe un părinte atotbun, purtător de grijă, iertător și

dăruitor cu fiii săi; îi împlinește voința în toate actele vieții lui. Din iubirea părintească rezultă iubirea frățească față de semeni, iubirea care întronează pacea și armonia pe Pământ. Nimic ca iubirea nu este în stare să scurteze distanțele dintre oameni, să astupe prăpăstiile, să înlăture barierele. Căci iubirea nu se mândrește, nu caută gâlceava, nu urăște, nu se răzbună. Dimpotrivă ea smerește, toate le iartă, toate le îndură. Iubirea apropie pe om de om, la împreună lucrare, împreună mulțumire față de Dumnezeu.

Obiectivul cântării îngerești este așa dar un postulat care se cere realizat.

Durere, omenirea și azi tânjește după pace, după armonie. Realitatea de cruntă vrășmășie între om și om; națiune și națiune; rasă și rasă, este totuș un paradox. Ne este cunoscută de aproape două milenii calea păcii. Prin descoperire divină, avem la dispoziție elementele cu cari s'o cucerim, râvnim după ea și totuș continuăm a ne tăvăli, a ne chinui în realitatea contrară. Unde este defectul? În contribuția factorului Dumnezeu? Departe de noi asemenea gând. Isus nimic n'a neglijat în programul Lui mântuitor. El este însăși întruchiparea armoniei universale viitoare. Între cele două naturi, un echilibru perfect; între El și Dumnezeu Tatăl, unitate ființială; între El și oameni, iubire dusă până la supremele posibilități.

Echilibrului personal și armoniei în raporturile externe, le dă expresie în tot ceiace gândeste și activează. Din tot ceea ce știm despre El, nimic nu ne permite să bănuim vre-un conflict intern sau extern.

Chiar și oțitudinile hotărâte împotriva vajnicilor săi dușmani sunt manifestări ale iubirii lui de oameni. Nimic din ură, sau răzbunare. Chiar și celei mai crunte nedreptăți, înjosiri și suferințe, îi răspunde cu un cuvânt de iertare, de rugă.

Atunci nu rămâne decât o singură posi-

bilitate: contribuția factorului om este defectă, este inferioară cantitativ și calitativ trebuințelor cerute de obiectivul armonie universală. Da, trebuie să o recunoaștem, este defectă atât sub raportul cunoaștere, cât și sub raportul acțiune. Că numai omul ca colectivitate este singurul vinovat al perturbărilor universale, ne-o dovedește istoria creștinismului. Cunoaștem oscilațiuni cu puncte de apropiere și de depărtare de idealul pace. Timpuri cu o mai conștiință și profundă trăire a vieții creștine, sunt timpuri prielnice apropierii între oameni și națiuni; contrastul este pecetea decadenței.

Sub raportul cunoaștere, omul anumitor epoci e prea mândru, decât să creadă că incapacitatea lui rațională niciodată nu-i va permite să ajungă direct în posesiunea adevărilor absolute și normative pentru viața lui. Nu vrea să primească aceste adevăruri ca pe ceva dat prin descoperire, rămânând numai să le verifice conținutul și importanța prin propriile lui mijloace raționale, dând astfel o justificare acceptării lor conștiente. De aci atâtea erori de credință cari uneori sunt nedemne de om.

Sub raportul acțiunii, omul s'a dovedit prea slab în a trăi plenitudinea principiilor etice al căror prototip s'a făcut Hristos. N'a reușit să și subordoneze eului intern, dornic de armonie universală, puterea siluitoare a instinctelor rele. Glasul lor sibilic îl ademeneste, îl robește. Din rațional, bine orientat și binevoitor, îl face irațional, exponent al naturii inferioare.

Praznicul „Nașterii Domnului” trebuie să ne fie mai mult decât un prilej de odihnă, de bucurie materială. Prin esența lui este prilej de bucurie religioasă, de meditație asupra rostului venirii Mântuitorului în lume. Vom ieși reconfortați din această prăznuire, stabilind precis bilanțul contribuției noastre la realizarea planului divin în lume. Bilanțul definitiv ne va rușina, activând intensificarea străduințelor viitoare. Bilanțul excedentar ne va fi un titlu de mândrie, răsplată momentană pentru eforturile din trecut. Conștiința răului are efecte corective, conștiința datoriei împlinite ne mângăie, ne întărește, în continuarea luptei. Și una și cealaltă sunt un câștig cu diferență de nuanță, un pas hotărâtor în viața individuală spre idealul creștin.

Crăciunul și spiritul faustic

de Diacon IOSIF E. NAGHIU

E marea sărbătoare a Nașterii Domnului! Biserica, cu minunatul ei ritual simbolic, care, după Bulgakoff, repetă marea dramă cosmică a mântuirii neamului omenesc, întonează frumoasele imne ale Sf. Roman Cântărețul: „Fecioara astăzi pre cel mai presus de ființă naște, pământul peșteră celui neapropiat aduce”... „Astăzi se naște din Fecioară cea ce ține în mână toată făptura: cu scutece ca un prunc se înfașă. Dumnezeu cel ce din fire este nepipăit. În esle se culcă cea ce a întărit cerurile de demult într-un început cu cuvântul său”... „Cerule și pământul s'au unit astăzi, născându-se Christos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la cer s'a suit”. La acest praznic minunat „îngerii cântă, oamenii se bucură, toată făptura săltează înaintea Nașterii Mântuitorului și Stăpânului în Betleem”...

Spiritul faustic al omului din secolul nostru (în care, după spusa lui Spengler „ateismul plutește în aer”), obsedat de ideia îndoielii și dornic să privească critic tot ce i se spune, se îndoiește și de tâlcul profund al sărbătorii de azi. Oare sunt probe suficiente spre a dovedi critic istoricitatea marelui eveniment, care strălucește mai presus de tot ce înregistrează istoria universală? Dacă unui astfel de cercetător, i-am arăta textele biblice, ne-ar spune că ar vrea și probe păgâne. Există și argumente necreștine despre istoricitatea lui Isus. Se găsim analizate pe larg în „Viața lui Isus” de Grandmaison. Deocamdată ne mulțumim a le înșira și a căuta să vedem cam ce ne spune acești autori păgâni. Scriitorul iudeu, Iosif Flaviu, din primul secol creștin, ne vorbește în „Antichități Iudaice” și în „Războiul Iudaic”

despre Isus Hristos. În *Antichități* (XVIII, 3, 3) scrie următoarele „În vremea aceea trăia Isus, un om înțelept, dacă se poate numi om, acest învățător, a atras la sine un număr de evrei și păgâni. În urma acuzelor din partea Iudeilor, Pilat l-a condamnat la moarte pe cruce. Aceia însă cari l-au iubit dintr'u început nu l-au părăsit niciodată”. Despre istoricitatea lui Isus ne mai vorbesc Suetonius, Plinius Junior, Tacit. Ce concluzie scoatem din textele păgâne contemporane? Dacă am interpreta noi acele texte, s'ar putea afirma că avem un — *parti pris*. Vom cita un autor iudeu contemporan, pe dl. K. H. Klausner, profesor la Universitatea Iudaică din Ierusalim. Într'o carte recentă „*Jésus de Nazareth*” scrie: „Dacă ni s'ar fi păstrat numai textele acestea, am ști următoarele: în Iudeia a trăit un evreu numit Isus, supranumit Mesia. A făcut minuni și a învățat poporul. A fost ucis la porunca lui Pilat din Pont, în urma reclamațiilor făcute de Iudei. A avut o rudenie Iacob, care a fost ucis din porunca Marelui Preot Anna. Din învățăturile lui s'a format „secta” creștină. Pe la anii 50 după Hristos, exista la Roma o comunitate a acestei secte. A început să se extindă de la persecuțiile lui Nero. A adorat pe Isus ca pe un Dumnezeu și poate de aceea a fost așa de mult atacată” (p. 77).

Nașterea lui Isus, — marele mister al întrupării — e cel mai important eveniment al istoriei. Papini spune cu multă dreptate, că — Isus e un început și un sfârșit, o enigmă la două crâmpene ale istoriei universale. Chiar necredinciosul Renan, recunoștea că dacă s'ar face câte o statuie de piatră care să simbolizeze importanța fiecărui om mare, cea mai înaltă colonadă ar fi a lui *Isus Hristos*. Întreaga epocă antică e în căutarea lui Isus. Prevede că va apare un Mântuitor. Dela Protoevangeliul Vechiului Testament, până la cugeătorii elini — Socrate, Platon, Aristotel, — și poeții latini — Vergilius, etc. se întrezărește și se așteaptă un mare învățător, un mântuitor. Chiar unii dintre învățații chinezi, prevăd că undeva, spre soare apune de țara lor îndepărtată, va veni un mare profet, care va arăta omenirii ce trebuie să creadă și ce stil de viață trebuie să urmeze în această lume. În istoria bisericească de *Borbacher*, găsim sute de pagini despre prezicerile asupra venirii lui Isus.

Cuvântul, Dumnezeu adevărat, se întrupează, vine în lume, trăește între oameni, pro-

povăduiește adevărul cel veșnic și moare pentru mântuirea neamului omenesc.

Un autor german, *Rosegger*, în opera „*Lumina Veșnică*” ne povestește că a avut un vis ciudat. A văzut pe Dumnezeu stând pe tronul slavei. Trec prin fața sa mai marii pământului. Vine Moisi. Dumnezeu îl întreabă:

— Ce ai dat tu poporului tău?

— Legea, răspunde Moisi.

— Și poporul tău ce a făcut din ea?

— Păcatul.

Vin apoi mulți alții. Iată de exemplu Carol cel Mare.

Dumnezeu îl întreabă:

— Tu ce ai dat poporului tău?

— Altarul!

— Și poporul tău ce a făcut din el?

— Ruguri!

După toți oamenii mari, vine Isus Hristos.

— Prea Iubitul meu Fiu, ce ai dat Tu, poporului tău?

— Pace! — răspunde Isus.

— Și poporul Tău ce a făcut cu ea?

Mântuitorul Lumii și-a acoperit fața cu mâinile străpunse de cue. (Rezumat de I. P. C. Arhim. Dr. Iuliu Scriban).

Isus Hristos vine în lume:

Să se nască

Și să crească

Să ne mântuiască.

Realizează marea operă a mântuirii. Ridică de pe ochii omenirii un vâl al întunericului. Cultura modernă are ca element de bază creștinismul. Un sociolog și filosof al culturii din zilele noastre, Merejkovsky (profesor universitar în America), scrie următoarele: „Una din intimități dintre civilizația europeană și creștinism e un fapt istoric evident, chiar pentru oamenii din timpul nostru cari n'au nimic cu credința creștină și cari n'au multe speranțe asupra viitorului creștinismului”. (Citat. I. Cristianu. *Le retour à l'Evangile*, p. 5).

Divinul întemeietor al creștinismului s'a născut odată, la începutul erei noastre, și a realizat marea operă a mântuirii, ceea ce în termeni teologici se numește soteriologie obiectivă. Hristos se mai naște în sufletele noastre ale tuturor, atunci când îl primim, când găsim pe Hristos, când învățătura creștină se realizează într'u noi.

*Glasul lui Isus ca un isvor
Cântă 'n inimi și deschide noui isvoare
Și privirea Lui se duce ca un soare
Pește răni, peste păcatele ca mor.*

*Moartea-i moartă... stins îi e cuvântul
Cerul se 'nfrățește cu pământul!*

(C. Goran).

Secolul nostru — secol de ideologii și formule noi — aduce în fața cercetătorului ne-nunțate concepții anti- și para-creștine. Din nefericire publicațiile anticreștine sunt foarte răspândite. Expuse cu mult sofism și cu mult balast bibliografic, atrag de multe ori chiar oameni de bună credință. Plecați cu ideea că vor găsi știința cea mai înaltă, că vor vedea adevărul în palatul său himeric, disperează în fața imensității, a distanței enorme, pe scara schematismului dinamic.

După această imagine a lui Bergson progresul nu e altceva decât urcarea unei scări cu infinit de multe trepte. Fiecare generație urcă tot mai sus, dar până la ultima treaptă poate nu va ajunge niciodată. Cercetătorul încrezător în forțele sale se înfioară de această perspectivă sumbră. Părăsește atitudinea liniștită, supravvalorificarea propriei sale științe. Găsește adevărul absolut în alt domeniu. Ajunge să exclame cu filosoful Geibel „Rostul filosofiei e de a-ți arăta că trebuie să crezi”. Imi vine în minte o convertire întâmplată în astfel de condiții. Trăia undeva un savant. Nevăzând pe Dumnezeu nici cu telescopul în infinitul mare, nici cu microscopul în infinitul mic, a dedus că nu există. Ocupându-se și cu literatura, și-a format un cenaclu în care încuraja pe cei cari atacau Divinitatea și tot ce se referă la religie. Intr'o seară, unul dintre discipolii iubiți ai savantului, citește o poezie. O fantasmagorie oribilă! Ironii de prost gust, blasfemii. Poezia râdea de Ființa Perfectă, de Divinitate. Savantul elogiază pe tânărul discipol. Invață poezia pe dinafară. Pleacă spre casă, recitând poezia. În întunerecul nopții tăcute, par'că aude un ecou. *Oare nu exagerezi?* Întâlnește un prietin. Imediat îi recită poezia, dar și prietinel îi spune acelaș lucru. Oare toți savanții s'au înșelat? Oare Pascal, Kant, Goethe și alți oameni geniali au fost iluzionști?

În sufletul savantului îndoiala crește. Devine atotstăpânitoare. Ajuns acasă, începe să citească Biblia. Citește lucrări patristice, se ocupă cu scrierile cugetătorilor creștini. Începe a vedea altfel lucrurile. Se apropie de Biserica lui Hristos. În sufletul său se naște iar Hristos.

Sărbătoarea Crăciunului, sublima memorare a Nașterii Mântuitorului, să aibă acelaș ecou și în sufletele noastre. În colțurile tainice ale sufletelor noastre, să se nască Hristos.

Din „Viața morală a popoarelor și Războiul European”

I. C. Delaturda, București, 1916

Cu marea revoluție, Franța a zdrobit rămășițele evului mediu, în persoana conților și prinților ei, și a radiat efectele acestei revoluțiuni în toate unghiurile Europei. Italia și-a refăcut unitatea, trecând peste aceleași rămășițe, atât peste cele ce erau înfipte în propriul ei corp, cât și peste cele ce i se impuneau din afară. Turcia însăși și-a primit cuvenita pedeapsă, anii trecuți.

Numai Germania și Austro-Ungaria au rămas dominate de niște rămășițe, a căror dănuire nu se mai poate tolera. Va veni și rândul lor. Fatalitatea le pândește.

Din ce în ce mai clar apare în mintea popoarelor „*in hoc signo vinces*” al timpurilor noastre. Aceasta este ideea de liberă dezvoltare, naționalitate și solidaritate socială și internațională.

Aceasta fiind ideea timpului, numai cei ce o îmbrățișează vor eși victorioși.

Din această cauză prinții, baronii, conții germani, austriaci și unguri, și toți paraziții medievali, vor dispărea, și cu ei va dispărea și statul austro-ungar, în întregime bazat pe siluire. Iar, în locul lor, se va ridica Germania cea nouă, cea menită progresului, și state noi, bazate pe dreptate și naționalitate.

Toate popoarele vor trebui să-și ia rolul lor normal, în conformitate cu principiul eternei dreptăți.

Din cele expuse mai sus, se poate vedea, că directivele idealurilor noastre aparțin popoarelor latine din occident, pentru că ele erau depozitarele tezaurului cultural al omenirii, pentru că ele au dus lupta grea, pentru conservarea acestui tezaur mai întâi, și apoi pentru readucerea lui la lumina zilei, și pentru că, din cauza aceasta, ele au avut cele mai multe de suferit, de pe urma stăpânirii de mentalitate barbară.

Sunt popoare determinante în ceea ce privește directiva unei epoci. La aceste popoare se fermentează directivele, și apoi pătrund la celelalte popoare, cari nu au tradiții culturale, sau vreo organizație sufletească proprie, în stare de a le rezista.

Dispariția barbarilor: O necesitate istorică

de FLAVIUS

Istoria noastră, așa cum se învață în școli, cuprinde numai un episod. Ea începe cu invazia barbarilor. Substratul nostru etnic și spiritual nu poate fi însă înțeles numai prin peripețiile ocazionate de contactul nostru cu barbarii și din suferințele îndurate de la ei. Am fost în tot acest timp în retragere și în defensivă. Războiul nostru începe în negura timpului și se va sfârși odată cu neamul.

O stare de defensivă și de retragere e un simplu episod. Această perioadă a trebuit să fie precedată de ofensivă și va trebui să se închee cu o altă ofensivă. Adevăratul nostru război de afirmare acum începe. E timpul de a trece la ofensivă. Perioada de incubație a trecut. A venit aceea de creațiune la lumina zilei. Poporul acesta trebuie să ia cunoștință de el însuși și să-și ridice pedestalul de existență. Istoria lui acum începe. Altarul idealurilor lui trebuie pe deantregul clădit. Primele pietri, pietrele de fundament, au fost puse odată cu nașterea Romei, care nu poate fi considerată decât ca însăș nașterea sa. Pe episoade trecătoare, pe peripețiile contactului cu barbarii, nu se poate clădi solid. Trebuie eliminat tot ce ne-a lăsat ei în anime, să revenim la noi înșine și să liberăm din reziduiile lăuate de ei propriul nostru geniu creator. Toate incidentele obvenite, în timpul plămădirii noastre în actuala noastră înfățișare ca neam, și de atunci încolo, nu au decât importanța de accident. Substratul nostru spiritual a stat la zămislirea ca și la nașterea lui și acest substrat trebuie căutat în altă parte.

Stările spirituale rezultate din defensivă față de puterile destructive barbare și-au trăit traiul. De toate aceste stări, cari implică resemnare, umilință și dependență, trebuie să ne liberăm, ca de un balast periculos ascensiunii noastre. Aceste rezidui trebuie strivite și extirpate. Trebuie să ne creem un nou câmp de bătaie; noi orizonturi.

Reacțiunile legitime ale istoriei cer suprimarea barbarului. Aceasta e, trebuie să fie, istoria noastră de acum. Să o făurim cu curaj.

Reacțiunea contra barbariei e universală și noi trebuie să ne găsim printre căpetenii. Mulți sunt absenți încă de pe câmpul de război, și noi suntem printre cei dintâi cari facem încă defecțiune.

Soluția cu Cehoslovacia e o pildă elocventă. Să ne fie de învățătură. Ea e o pildă vie că nu s'au polarizat încă definitiv marile ideale de viață, că nu s'au încheat încă forțele destinate de a alunga din Europa și de pe glob puterile destructive, agenții întunericului. E singura pildă din ultimul timp, când se înapoiază barbarului un teritoriu furat! Lăcomia jefuitorilor le va fi însă fatală. Turcii, Ungurii și Bulgarii, ultimii barbari în ființă, nu mai pot cere întregiri, când întreaga lor existență anahronică trebuie lichidată.

Ravagiile produse de barbari în câmpul vast al civilizației și culturii umane cer răzbu-nere și refacere. Teritoriile ocupate de ei cu forța în timpul de descompunere, trebuiesc recucerite. Războiul acesta de recucerire și refacere e în plină desfășurare. Inapoi nu se mai poate merge. Deja nordul Africei e în mare parte transformat în ceea ce a fost altădată. Vechiul teritoriu care constituia grâ-narul Romei a fost smuls definitiv din mâini barbare. Aceaș soartă trebuie să aibă și vor avea toate teritoriile în cari s'au infiltrat populații străine de geniu locului, de făuritorii civilizației și culturii europene. Rolul nostru în aceea refacere va trebui să fie de prim ordin. În sud-estul european el ne aparține pe deantregul.

Suferințele istorice, martiragiul de 15 secole ale acestui popor cer răzbu-nare. Reacțiunea și expansiunea noastră vor trebui să fie în raport direct cu compresiunea barbară care ni s'a aplicat.

Refacerea creștinismului și repunerea în funcțiune a marilor ideale de refacere totală ne vor sta în ajutor. Ele vor fi principalele pârghii de regenerare. Dispariția barbarilor din centrul și sud-estul european e în ordinea naturală a lucrurilor. O cere justiția imanentă.

Cronica lui Șincai și Censura Ardeleană

de Dr. ILIE DĂIANU

„Lucrarea-i vrednică de foc,
Iar' Autorul de furci“.

În tot decursul muncii sale constructive, scriindu-și Cronica, Șincai avea în vedere, ca un adversar inexorabil, pe censor. De multe ori își arată expres rezerva ce și-o impune, ca censorul să nu găsească prilej de a-i denega autorisarea de tipărire.

El își dădea perfect de bine seamă, că ceea ce construiește el în litere, se va traduce cu timpul în realitate și viață, și că acele realități neapărat vor trebui să schimbe situația, ce s'a statornicit, prin vitregie și forță, în paguba Românilor. Poate de aceea și-a ales forma de cronică pentru expunerea lucrurilor, ca să pară mai nevinovată, din punctul de privire al Censurii. O simplă înșirare, an de an, a întâmplărilor și faptelor, nu poate să amenințe o stăpânire milenară... își va fi zis el, punându-se în locul Censorului.

În fine a sosit oara fatală: întâlnirea eroului cu adversarul său temut. A ajuns Cronica, fățul vieții lui, în mâinile necruțătorului chirurg, reprezentant al puterii după vremuri din Ardealul feudalismului.

În cele ce urmează cititorii pot avea examenul și opiniile neîmpăcatului dușman, în tot cuprinsul său.

Nu vor găsi nicăiri sintetisată judecata devenită celebră prin stilul lapidar, și prin formula resumată în legendarul cuvânt:

Opus igne,

Author polibulo — dignus!

Ar fi fost să fie un om de spirit; ori cât de caustic, acel Mártonfi, care a cercetat și a judecat în numele censurei ardeleno din Cluj, cronică lui G. Șincai. Formularea așa resumativă a judecății, — se datorește cuiva mai ager la minte, decât era censorul ungar dela Cluj. Poate chiar lui Șincai însuși.

Dar înțelesul sumar al lungii cercetări acesta este: Cronica ar fi vrednică să fie aruncată în foc, iar autorul ei să fie ridicat în spânzuraătoare!

E cu atât mai mult de mirat că s'a ajuns la aceasta categorică respingere, că în Ungaria,

chiar în capitala intelectualității ungare, cartea a fost admisă și s'a și tipărit parțial, într'un călindar românesc ce ieșea din tipografia universității dela Buda.

Censorul dela Cluj cunoaște faptul acesta, și-l osândește. Bagă de vină confrăților săi din Ungaria, că nu veghiază destul, sau că nu le pasă nimic de soarta Ardealului, că lasă acolo să se tipărească cărți românești, pentru care autorii lor sunt și censorii lor.

Denunță însă, că astfel de scrieri pentru Transilvania sunt curat venin!

Desigur venin, dar numai antidot unui alt venin: șovinismului.

Dar lasă să vorbească documentul însuși!

Censura ardeleană despre Cronica lui Șincai

— Reflexiuni la Cronica Domnului George Sinkai —

(de Mártonfi)

Tomul întâi al acestei lucrări, dus până la anul 1183, nu poate fi tipărit în Transilvania, atât pentru că nu e vrednic de tipar, cât și pentru că e primejdios statului. Sub titlul acesta de „Cronica Românilor“ e o ineptie ridicolă, nevrednică a vedea lumina tiparului, plină de opinii false și de conjecturi ridicole.

Ceeace e tolerabil în cuprinsul ei nu trebuie să fie pus în legătură cu Valachii. Se putea numi mai curând: Cronica Impăraților romani, occidentali și orientali, cari au purtat războaie în Dacia sau pentru Dacia. Dar și sub acest punct de vedere este o lucrare superfluă, dat fiind că avem cronici mai bune decât aceasta, care, deși e plină de citate, a căror sinceritate rămâne de cercetat, dacă ar vrea cineva să-și piardă vremea cu o astfel de lucrare.

Primejdia ei pentru Transilvania se va vedea în urmă.

(Ridicolă și josnică este străduința așa de mare de a adauge neamului său o glorie din singură obârșia sa. Ba vine spre rușine, că o strălucire așa de mare a obârșiei a scăzut la o josnicie așa de grozavă).

Obârșia neamurilor, ca și a râurilor, este totdeauna slabă și subțire, mai ales a acelor, care pur-

ced din ruine, ca și din rămășițele altora, și cari nici când nu au fost de sine stătătoare, nici când stăpânitoare, ci ca o plebe ieșită dintr'un noroiu, au fost totdeauna subt jugul altor învingători mai puternici.

Nu se vede însă, că de ce începe cronica aceasta dela Domițian, care, cum se știe, nici când n'a văzut Daci sau Dacie, și ca să amăgească poporul Roman și-a serbat în Roma triumful său asupra Dacilor. De aci vine pomenirea, ce i-o face Martialis:

Quae venit a Dacis
Laurea tota sua est —

ceea ce s'a făcut în batjocura unui astfel de cesar...

Dacă și astfel de mențiuni adaug ceva la origina Valahilor, atunci s'ar putea deduce originea aceea chiar din timpurile Impăratului Octavian August, pe timpul căruia Horațiu zicea:

Pene occupatam seditionibus
Delevit Urbem Dacus.

Iar ceva mai târziu:

Occidit Daci Cetisiomis(?) Agmen.

Toate acestea s'au întâmplat, nu în Dacia, ci dincolo de Istru, unde, la hotarele împărăției romane, Dacii făceau pradă.

Peste tot, ca și mai limpede să se arete, că Valahii sunt Romani, ar fi trebuit să se întoarcă la prima origină a Romanilor, — nu la cea dela Adam sau tata Noe, care e tot așa de sigură pe cât de nesigură, — nici la cea fabuloasă dela Janus, Mars și alt asemenea Zei, ci la cea adevărată origină a Romei, la Asilul lui Romul.

De această origină, cât de falnici ar putea fi Romanii, Domnii lumii întregi, ni-o spune Juvenal:

Et tamen ut longe repetas longaeque revolvas,
Nomen ab infami Gentem deducis asylo.
Majorum primus, quisquis fuit ille tuorum
Aut pastor fuit, aut aliud, quod dicere nolo.

Romanii nu-și tăgăduesc obârșia lor din ciobanii și tâlharii adunați de Romul, în asilul său, și în acest sens bine zice autorul acestei cronici: Nos documenta damus qua simus origine nati.

(Noi dăm documente despre origina ce avem).

De altfel este caracteristica omului înțelept, să nu se jeneze, nici să nu se fălească, cu originea sa.

Nam Genus et proavos, et quae non fuimus ipsi,
Non ea nostra puto.

Ovidius, Metamorphos.

Noi, toate celelalte popoare, ne-am prăsit din Barbari, și am ajuns încetîșor la oarecare cultură. Valahii însă zic, că ei s'au născut dela Romani, cei mai culți, dar dela aceea origine la ce barbarie au

ajuns, las să li-o spună Anarcharsis, care răspundea astfel unui athenian:

Mihi Patria dedecori est,
Tu, Patriae. —

(Mie mi-e rușine de patria mea.
La tine Patriei îi rușine de tine)

Pe Romani, cum le-ar plăcea a se numi Valahii, îi acuză S. Apostol Pavel, când se zicea și el cetățean roman, și apela la Cesarul. Judeu fiind, din neamul Ciliciei din Tars, provincie dăruită cu drept de civitate, putea să se numească roman, din orice neam ar fi, dacă e cetățean sau supus al Romanilor. Astfel Grecii din imperiul constantinopolitan și atunci când aproape nu mai era acolo nici o progenitură comună și când dintre barbari mulți fură primiți între greci, ei se numiau romani și Tracia o numiau *Romania* până ce au fost șterși de pe fața pământului de Osmani.

Zice, că „*ex toto orbo romano*” — din întreagă împărăția romană — se adunau în Dacia locuitori, ceea ce, dacă așa este, apoi aceasta e o adunătură de oameni, după ce împărăția romană în părțile acestea de către meazănoapte și răsărit era alcătuită mai numai de barbari, cari, pornind din locurile lor, voiau să-și ușureze mizeriile în locuri străine, pentru că nici vorbă ca chiar din Roma să fi venit aici familii de seamă. („*quod ex ipsa urbe praecipuae familiae huc migraverint, nec Judaeus Appella credit*”). Doar Romanii socotiau drept exil și dacă erau mutați în vreo parte a Italiei.

Însăși legiunile, cari au fost aduse aci (afară poate de ofițeri) erau romane numai cu numele, cum ni-o spune Tacitus, martor ocular lucrurilor, ce scrie. El scrie, că legiunile se recrutau mai ales dintre barbari.

„Non enim, utolim — zice — universae Legiones de ducebantur, cum Tribunis et Centurionibus et sui cujusque ordinis Militibus, ut consensu et Charitate Rempublicam efficerent, sed ignoti inter se diversis manipulis sine Rectore, sine affectibus mutuis, quasi ex alio genere mortalium repeute in unum colluti, numerus magis, quam Colonia”. An. 14. Adică: „Nu se mai conduceau, ca oarecând, toate legiunile, cu tribuni și centurioni și ostașii de ori ce armă, ca prin aceeași înțelegere și dragoste să facă o republică, ci necunoscuți între sine se adunau năpraznic la olaltă din diferite trupe, fără acelaș comandant, fără afecțiune între sine, ca și când ar fi de alt neam de oameni, mai mult un număr, decât o colonie.

Această adunătură de oameni erau numai cu numele Romani.

Și dacă astfel ar fi adevărat, că toți Dacii, până

la unul, ar fi fost extirpați, nu numai oastea lui Decebal, ci întreg poporul (ceeace Șincai cutează a zice) și dacă Dacia ar fi rămas locuită numai de Romani, adevărul ar fi că populația aceasta s'ar fi compus din adunătura diferitelor neamuri ce se numiau Romani. Inșă nici un om cu bun simț nu va crede, că toți Dacii, adică întreaga populație a acelei provincii, ar fi fost pustiită, cu atât mai puțin, că Romanii nu aveau de loc acest obicei, dimpotrivă popoarele învinse le primiau între cetățeni, ba chiar și zeitățile lor le dăruiau cu cetățenia romană.

Aurelian a adus legiunile în noua Dacie de peste Istru (Dunăre), fiindcă Dacia lui Traian, așa era de expusă năvălirilor barbare, încât nu mai putea fi apărată și susținută. Aci autorul croniceii susține absurdă opinie, că familiile mai alese romane ar fi rămas acolo (în Dacia) și ar fi străbunii Valahilor. Dar cine își poate închipui, că îndată ce provincia nu se mai poate susține și întreagă este expusă jafului Barbarilor, să nu fi emigrat dimpreună cu legiunile și familiile mai alese, cari tocmai doriau ca subt paza legiunilor să evite robia barbarilor. Așa dară în Dacia noastră n'a mai rămas nime și nimic, decât plebea rustică supusă jafurilor tuturor Goților și Sarmaților și robiei lor.

Urmele de limbă romană, ce se găsesc în limba valahică, amestecate cu feliurite cuvinte de origine grecească și slavică, ne arată numai că în totdeauna și pretutindena era usitată de Romani, ca să-și impună limba lor popoarelor învinse și de aci s'au născut atâtea feliurite limbi, a Italiei, Spaniei, Galiei, Lusitaniei, a insulelor din marea Tireneică din cea romană amestecată cu altele, totuș aceste neamuri nu vor să se numească nepoți ai Romanilor, fiindcă ele erau popoare înfloritoare înainte de a fi supuse Romanilor, și au fi fost amestecate cu atâtea popoare. Ce-a mai rămas aci sânge de Roman!?

În toată aceasta cronică nu se spune nimic despre Valahi, decât coniecturi absurde și câteva exclamații: iată cât de mult au trebuit să sufere străbunii noștri, în timp ce fură doborâți de diferitele năvăliri a deosebitelor nații barbare, ca Goții, Sarmații, Hunii și Ungurii.

Cronica aceasta însă tot așa de puțin se ține de Valahi, ca și de Jidovi, după Iosephus Flavius, sau de alte neamuri de jos, cari au fost suprimate, despre cari toate au putut exclama vre un scriitor oarecare: cât de mult au trebuit să sufere atunci străbunii noștri, atunci adică, pe când au fost subjgate de feliurite popoare, până ce în fine s'au stins, fără să ajungă vreodată la stăpânire de sine stătătoare, fără să se fi ridicat vreodată la clasa popoarelor stăpânitoare, („nunquam ad autonomiam, nunquam ad regnantium Gentium classem evectae!“).

Dar să vedem mai de aproape rătăcirile acestei Cronici!

(La pag. 9). Între alte absurdități, atinse deja, despre nimicirea tuturor Dacilor, despre împopularea Daciei cu Romani curați, mai cu seamă cu cele mai alese familii — ne oprim la cea mai boacă, ce a scos'o, despre Corvini, dintr'o fabulă lingușitoare a lui Bonfinius, și care pe Ioan Hunyadi și fiul său, regele Mateiu, îi face Corvini și români (valahi). A fost dovedit din partea d-lui Aranka, că tatăl lui Ioan Hunyadi a fost Ioan Székely de Hunyad, ce se trage din colonia secuiească adusă în județul Hunedoarei. Acum au voie să se certe autorii istorici că oare fost-a fiul Regelui Sigismund, sau al lui Ioan Székely. În public, înaintea Bisericii, a fost fiul lui I. Székely, că oare în alt for va fi fost poate fiul lui Sigismund, nici într'un caz nu a fost fiul unui Valah. Dacă mamă-sa, Elisabeta Marginai (de Margina) a fost valahă, ea n'a fost corvină, — sau arate-ne cine poate arborele genealogic al acestei consângenități!

(Pag. 37—38). Cu puține cuvinte se face aci insinuația, care la locul său se va expune mai pe larg de autor, că Românii ar fi fost stăpânii Daciei în timpul venirii Hunilor, și apoi în timpul soșirii Ungurilor, ceea ce se va povesti mai pe larg. Aici ajunge să spunem, că aceia au fost niște nomazi, cum se vede la Ana Comnena și la Luciu Dalmata, și ei rătăceau ca niște păstori, precum și azi, urmașii lor, cu greu se pot aduce dela viața nomadică la oarecare civilizație, și ei nici când nu se gândiau la vreo stăpânire, la vreo autonomie, ci totdeauna au fost supușii altora, și chiar azi ar vrea mai bucuros să fie, numai să poată fi, nomazi! Principii și boerii Valahiei și Moldovii deasemenea totdeauna au fost supuși unei puteri oarecare, și ei totdeauna au fost Greci, Macedonieni, Traci, Ilici sau alt neam de oameni, iar plebea a fost totdeauna nomadică; Radul, Dragoș, desigur nu sunt români, iar acel Gelu, învins de Tuhutum, sau n'a fost valah, sau a fost numai un fel de Harambașa oamenilor de pădure din munții Gilăului, căci nicăiri nimenia nu ne arată să fi avut el vreo putere în restul Daciei, sau vr'un alt valah să fi cârmuit ceva undeva.

(Pag. 45). Conjectura aceluia, cari pretind, că Transilvania se numia Dacia mediteranea, iar Valahia D. ripensis, care poate să aibă temelie. Sunt mai multe astfel de coniecturi. Aurelian, ca să înșele poporul roman, a reținut numele Daciei, atât al celei mediterane, cât și al celei ripense, și dincolo de Dunăre. Dar cu totul ridicolă și fără nici o confirmare este aserțiunea, că Valahii s'ar fi numit Daco-Romani. Acest nume l-au inventat Klein și Șincai (Klein Sam.). Cu mult mai năroadă este aserția că ei (valahii) ar fi fost numiți Cumani, Cuni, Pa-

cinați (Biseni), căci dacă aceia ar fi fost una cu Valahii, desigur Romani n'ar fi fost; este verosimil că acele neamuri încetul cu încetul au pierit, au fost aduse la robie, amestecate cu celelalte și acele rămășițe se vor fi amalgamizat cu Valahii.

(Pag. 47). Intr'alt loc vrea că Geții să fi fost Valahi. In această opinie are contrari pe toți scriitorii germani. In timpul lui August nu erau peste tot Daco-Romani.

Doar Ovidius scrie:

...Getaeque

Danubii mediis vix prehibentur aquis. Deasemenea: Jam didici getice sarmaticeque loqui.

Așa dar: Geții nu erau Daco-Romani, nici Sarmați, nici alt neam slav. Altfel Ovidius ar fi comis o tautologie, când zicea:

— „jam didici getice sarmaticeque loqui“. Cum că neamul geților, stins nu de mult, nu a fost valahic, se poate înțelege și din Jornande. El zice: Nomadum, Getarumque plurimi... — Numai amalgamizarea multor neamuri perite face pe Valahi înrudiți cu multe popoare.

(Pag. 48). Zice: Carus Daciam veterem possidere debuit. (C. trebuia să stăpânească vechia Dacie) [care, cum însuș arătase mai sus, că era pierdută pentru totdeauna]. Dar de ce ar fi trebuit să o stăpânească? Au nu putea străbate la Tyra (Nistru?) prin părțile pontice (ale Mării Negre)? Pentru că nime nu va susține, că Dacia Veche pe vremea Romanilor s'ar fi întins dincolo de riul Hyerasus. (?)

(Pag. 50—51). Tot ce spune despre mama lui Galerius și despre însuș Galerius, firea și situația lui, se potrivește bine cu omul daco-roman, adică se potrivește omului alcătuit din noroiul resturilor romane amestecat cu cei mai felurii barbari și foarte la loc citează aci cuvintele lui Lactantius.

(Pag. 54). Iacă Auguști Impărați Valahi! Galerius, fiul unei femei, ce era fugară din Dacia Veche și care fusese înainte păstor la turmele de oi, fie și rămâie valah. Dar e curată nebunie a număra între Valahi și pe aceia, cari sunt născuți din cunoscute familii romane, în ordine genealogică cunoscută, numai pentru simplul motiv întâmplător, că s'au născut în provinciile Daciei, pe timpul când părinții lor petreceau acolo în virtutea oficiului ce purtau...

(Pag. 57—58). Acestea sunt niște conjecturi cari n'au a face nimica cu Valahii.

(Pag. 60). Ce visează aici autorul despre metropola valahică, nici el însuș nu va înțelege. Colonia Apulensis a fost a Romanilor, și era acolo unde acum este Alba. Cum se va fi numit în timpul de după Romani și de cine va fi fost locuită, nu se află în istorie. Când au ajuns Ungurii aci, se zice că ar fi găsit ruine de cetate întărită. Restaurată această

cetate de ducele Gyula a fost numită Fejérvár, cum se numeau mai în tot locul cetățile, și aci anume pentru a fi deosebită de altele: Gyula Fejérvár, după ce exista, în alt loc, Székes Fejérvár, Nándor-Fejérvár, etc. Alba-Gyulae s'a numit deci din timpul Ungurilor și după obiceiul unguresc, iar Slavii i-au zis Belgrad, alt nume românesc nu există. Numele de „Alba-Iulia“ este un nume iscodit fals de către aceia, cari, cu cale și fără de cale, toate vor să le latinizeze și astfel din stăpânirea ungurească ei fac metropolă Valahică. Dacă va fi fost străbătut aici vreo urmă de religie creștinească, este foarte nesigur că oare unde va fi avut rezidența Episcopul sau chiar Mitropolitul. Subscripțiile episcopilor Gothiei, Daciei, etc., ce ocură în actele conciliilor, nu se pot reduce aici decât pe calea unei verosimilități. Că din vremea Sfântului Stefan a fost întemeiată aici o episcopie romano-catolică, care există până în ziua de azi, nu va nega nici d. Șincai. Că înainte de 1701 nu a fost alt episcop valah decât acel vlădică, adeseori pomenit în legile noastre, care însă nicicând n'a locuit în Alba-Iulia, ci a petrecut în mănăstiri nomadice (?). Atunci întreb: ce metropolie valahică să fi existat în Alba din vremuri imemorabile, cum zice autorul, când aci înainte de reformațiune a fost reședința și moșia Episcopului romano-catolic, iar după reformațiunea Principilor Ardealului, începând din 1715, iarăș a fost restituită episcopiei romano-catolice, și este reședința ei cu o moșie mult redusă față de cea veche.

(Pag. 81). Dacă pretutindena în Ardeal până la Tisa nu erau decât Daco-Români, care a fost republica (statul) lor, cine le-a fost principele și Domnul, care este istoria lor, și unde este vre o urmă a acestora, în afară de creerul autorului?...

(Pag. 128). Din cuvintele contelui Marcellini Șincai susține că Epyrul ar fi fost prădat de călăreții Geților sau ai Daco-Românilor. Am arătat însă mai înainte câtă nebunie este a susține că Geții ar fi fost valahi.

(P. 158) Zice că pontificele roman ar fi primit de la Phoca titlul, neobișnuit înainte, de Patriarh ecumenic, pe care dupaceea l-au păstrat Episcopii Romei. Aci e vorbă de schisma grecilor, pe care autorul o discută fiindcă religia aceasta este tolerată la noi. Dar înzadar citează în folosul său istoriografi catolici, pentru că nime dintr'aceștia nu tăgăduiește Primatul Papei dela Roma în întreaga biserică creștină, ci cel mult critică unii eretici mai adânci abuzul făcut în exercitarea acestuia.

Relev însă, cu ce mulțumire să vrea Valahii, mai ales cei schismatici, să fie ei Romani, ei cari așa de mult se împotrivesc la orice este roman, și cu câtă trudă se fac mai bucuroși Greci, Traci și Ilirici.

În cele ce urmează adeseori occură Regele Bulgarilor și în tot locul autorul acesta adaugă „și al Daco-Românilor”, ceea ce nicăiri altundeva nu se mai spune. Este cunoscut desigur, că Valahii au fost supuși Bulgarilor, ca și unii cari au fost robi tuturor națiilor învingătoare. Dacă pentru acest motiv Regii Bulgarilor sunt a se numi „și ai Valahilor”, atunci în titlul Regilor noștri ar fi să se adauge în tot locul: „al Valahilor. Țiganilor, Judeilor”, după ce feliurite astfel de populații sunt tolerate sub stăpânirea lor, fără nici un nume, fără nici o autonomie.

(Pag. 212) Cât de inept este când pe *Cuni, Cumanii, Paçinați*, pe toți îi face Valahi, am arătat mai sus.

(Pag. 274). Ana Comnena contemporană și martoră oculară a lucrurilor și întâmplărilor ce scrie, spune că înrolarea soldaților, ordonată de Împăratul Alexie, se făcea dintre Bulgari și dintre oameni ocupați cu păstoritul, cari se iau de prin păduri, neavând locuințe sigure, și pe cari dialectul poporal îi numește *Blohi*. Autorul nostru numește nebuni pe cei ce îndrănesc a-i numi vagabonzi pe Valahi. Va vedea oricine cunoaște pe Valahi că cine-i nebun...

(Pag. 282). La pagina aceasta și cele următoare, unde e vorba de mușterea latină, puternică și plăcută Regelui, zice că e vorba de o *valahă*, și zice că latin este egal cu valah! Aci, țineți-vă risul, amicilor!

Istoricii acelor timpuri, cari scriu despre expedițiile cruciaților și despre istoria Bizanțului, numesc *latini* toate popoarele occidentale, cari s'au rășboit în Siria, la Ierusalim sau la Constantinopol, și au întemeiat regate și împărății, pe care le-au pierdut. Orice va fi găsit acest autor al nostru *latin* în acei istorici, va zice că este valahic. Astfel vor fi Valahi toți Bouillonii, Balduinii și ceilalți eroi.

A ghici astfel din nume adeseori e foarte frumos. Astfel Runzanus, auzind ceva despre *Siculi* din Transilvania, și-a închipuit că oarecând a fost adusă din Sicilia o legiune aici, mama Secuilor noștri. Astfel un istoric italian mai nou vorbind despre Moise Székely (Secuiul), zice că Moise din Palermo Siciliei ar fi fost un erou fără seamăn și Principe al Transilvaniei. Ceea ce mai adaugă la aceasta d. Șincai este o doctă nebunie.

În tomul al II al operei sale d. Șincai desvoltă mai pe larg opinia sa, pe care și-a sămănat-o aci și se va încerca să dovedească, cumcă Valahii nu au fost subjuogați Ungurilor de Tuhutum, ci au fost primiți ca soți ai Ungurilor, deci cu egal drept Domni și stăpâni ai Provinciei. Ungurii, Sașii și toți ceilalți nu sunt decât niște usurpatori fără drept ai stăpânirii românești, de aceea ei, Români, sunt de fapt în stare de rășboiu cu ei, și nu restează decât să-și afle un duce rășbunător mai norocos decât a fost Horia.

Acest I tom a fost provăzut cu o scurtă censură de aprobare de către un censor oarecare din

Oradea Mare. De altfel anexat la Calendarul dela Buda a edat așa ceva d. Șincai și mai edau și azi Valahii, cari acolo sunt și autori, și censori într-o persoană. Oamenii de acolo puțin știu despre Transilvania și puțin le pasă de ea, ușor lasă să se publice în tipar astfel de lucruri, cari pentru Transilvania sunt *veninul* rebeliunii, pe cari cărturarii valahi le citesc și se încearcă în tot chipul a le insufla în plebea valahă, de aceea în Transilvania trebuie să oprească și confiscate.

Dacă ar cugeta corect n'ar avea nici un motiv de a se plânge pentru asta în regatul nou constituit al Ungariei. Pentrucă sub Coroana Ungariei toți pot să scape și să se înalțe la nobilitate și la dignități, după cum multora li s'a întâmplat. Și aceștia devin membri ai sfintei Coroane, precum este nația ungară obișnuită să sporească cu persoane oneste și bine meritate din orice nație, după pilda ce i-o dau toate națiunile mai culte.

Aceasta una nu o poate răbda d. Șincai, că aceștia (nobilități) de ce să fie numiți apoi Unguri. El zice să se suprimă numele de Ungur, și să fie numai: Nobili, Secui și Sași.

Iacă deci, la noi, națiunea nobililor, cum nu mai este alta nicăiri în lumea asta.

După Verbatzi, toată națiunea Secuilor este nobilă.

Dar nu se numește națiunea nobililor, pentrucă își are numele propriu, de Secui.

Nobili, cari au fost ridicați la acest grad dintre Valahi, pentru merite personale, nu se deosebesc de ceilalți Unguri, se folosesc de aceleași drepturi și privilegii, se duc la oaste cu ei împreună, și nime nu mai vrea să fie numit valah. Numai învățații valahi mai afectează acest nume. (Soli eruditi valachi hoc nomen affectant). Cetățenii ce s'au ridicat dintre ei sunt egali cu cetățenii unguri, ca și cu cei Secui și Sași. Chiar rusticii (țărani) Unguri, Sași și Secui, nu sunt ținuți mai buni decât cei valahi, doar într-o câr ar fi mai harnici, deci mai înstăriți și mai cu bune moravuri, mai depărtați de viață nomadă, deci sunt într-o condițiune cu mult mai bună sub coroana Ungariei, decât ar fi Secuii, ce și-i închipuie d. Șincai.

Numai restează deci un năcaz, decât doar acela că nu stăpânesc singuri Români. Să facem, dar, să stăpânească! — zic erudiții valahi, și să începem de acolo, ca să învățăm poporul să se lase de băți, de jafuri și de aprinderi.

Aude aliquid brevibus Gyaris, et carcere dignum Juvenalis, et Sinkai.

Oficiul Revisoratului cărților

Cluj, 4 Martie 1814.

Am publicat în traducere fidelă aceste observații ale censurei după o copie contemporană, adausă la nr. oficios 2832/1814, ce se găsește în posesia mea.

Intre inteligență și Spirit

— Pe marginea noii legiferări a învățământului superior —

de ION COLFESCU-DELATURDA

Intregul nostru învățământ, a suferit și suferă încă de credința moștenită și în mare parte adoptată de la marile popoare apusene, că, cultivând inteligența omului, prin aceasta i-ai dat tot ce-i trebuie, pentru a fi ridicat pe scara valorilor sociale. De aceea vedem, nu numai în școli, ci în toate ramurile vieții de stat întrebându-se concursul, (examenul în scris și verbal), pentru selecționarea elementelor de conducere în general.

Toate lipsurile de cari suferim se datoresc în primul rând acestei greșite concepții de creștere a generațiilor succesive. Organismul social, grație acestei concepții, este viciat de sus și până jos, pentru că se scapă din vedere principiul capital, că nu inteligența conduce lumea, ci credința izvorâtă din organismul spiritual al omului, din masivitatea sa morală, din puterea lui de înfăptuire în ordine spirituală, care nu are legătură organică cu dezvoltarea inteligenței și care nu depinde de mulțimea cunoștințelor pe cari omul le poate acumula. Una este știința și alta credința. Una este inteligența și alta puterea de înfăptuire ieșită din organismul spiritual al omului. Un om inteligent și instruit poate fi, nu numai nefolositor, dar chiar periculos organismului social. Și va fi periculos, dacă această inteligență, știința acumulată, va fi pusă în serviciul unei epave morale. Societățile și popoarele cari cultivă inteligența, fără alte preocupări, își pot crea, nu instrumentele progresului, ci instrumentele distrugerii lor. Popoarele se macină la interior și se distrug reciproc prin această greșită concepție. Toate calamitățile sociale, ca și războaiele dintre popoare, nu-și au altă origine.

Epavele morale, produse ale învățământului nostru de toate gradele, au dat roadele lor nefaste. Noul legiuiri cu privire la învățământ nu-și pot avea rațiunea de a fi, decât în necesitatea de a combate această calamitate. Să coborâm inteligența și știința de pe pedestalul lor, să alungăm anarhia morală, să punem în locul lor credința adâncă ieșită din masivitatea spirituală a națiunii și să punem inteligența și știința în serviciul acestei masivități, pentru că să putem deveni capabili de marile înfăptuiri, de marile elanuri, fără de cari poporul acesta nu poate fi valorificat în concertul popoarelor.

Dar dacă în învățământ în general, cultivarea inteligenței și acumularea de cunoștințe fără altă considerație, poate fi o calamitate socială, ce trebuie să spunem despre instrucția, despre creșterea viitorilor

preoți în școale în cari li se dă cunoștințe și li se cultivă o inteligență, fără a se avea în vedere misionarismul pe care trebuie să-l facă în virtutea însăși a rațiunii de a fi a viitorului preot. O, dacă s'ar fi priceput că a desvolta o inteligență și a acumula cunoștințe, ori cât de dogmatice ar fi, nu însemnează să pregătești un discipol, un apostol, al lui Hristos și nu însemnează a arunca în organismul social grăuntele de muștar, puterea fermentatoare, care să purifice societatea de miasme, să însănătoșeze mădularile neamului, să alunge păcatul, să înlătore răul din lume, să facă să trăiască în carne și sânge religia lui Christ.

A pregăti un preot, ca inteligență și știință, însemnează să faci o pură parodie, dacă nu dezvolti în el, ceea ce filosofii greci numeau „Logos” și ceea ce apostolul Ioan, după traducerea românească, numește „Cuvântul”. La început a fost cuvântul... D-zeu a făcut pe Adam din... Dar ca să-l facă om, i-a inspirat spiritul său. O, dacă s'ar înțelege că spiritul acesta nu este tot una cu inteligența și știința, pe cari le cultivăm noi în întreaga ierarhie a învățământului!

Ordinea, armonia, pacea, credința, puterea de înfăptuire, nu pot ieși decât din punerea în valoare, din scoaterea din adâncuri, din cultivarea spiritului divin, a acestei schânteii, pe care D-zeu a sădit-o în om, încă de la creațiune. Valoarea unui învățământ, valoarea omului, valoarea unui popor, demnitatea, mândria, puterea lui de înfăptuire, importanța rolului său, numai cu această măsură se poate măsura. Dinamismul vieții nu poate fi în funcție de cunoștință și de inteligență. El nu iese decât din „Logos”, din „Cuvânt”, din spiritul care se intrupează în carne și sânge.

Sub această priză privind lucrurile, cred că am dreptate, că învățământul teologic așa cum se practica în vechiul Regat, creștea funcționari de stat, cari nu aveau nimic de a face cu misionarismul creștin.

Creștinismul este ofensiv. Creștinismul fermentează. Cel ce nu are credința, este absent de pe câmpul de luptă, pentru alungarea răului din lume. Cel cu știința și inteligența este inexistent pentru religia lui Hristos.

În opera de legiferare a învățământului suntem în drept să așteptăm, ca legiuitorul să îndrepte această gravă lacună. Trebuie să credem că legiuitorul inițiază opera de desăvârșire a clerului, pentru a se ajunge la reincreștinarea poporului. Noua operă

de legiferare în materie teologică poate fi apreciată de cei vizați în primul rând. Pentru noi, marele public, ea nu se prezintă în condițiuni superioare din punctul de vedere al misionarismului creștin. Se vede aici cât de greu este să faci inovații adevărate, inovații cari să transforme în ființă vie un organism mort. Lipsa de orientare a legiuitorului sare în ochi la prima examinare a principiilor cari i-au stat la bază. Aceste principii nu l-au ajutat, ca să vadă, să citească în evenimente, în rolul efectiv istoric pe care l-a îndeplinit învățământul teologic în diferite regiuni ale țării întregite. El a luat de bază învățământul teoretic, astfel cum se făcea în Regatul vechiu și cu modificări, cari nu-i ating esența, l-a extins pe toată suprafața țării. În acelaș timp, ignorând realitățile, a trecut cu vederea puterea de înfăptuire, misionarismul religios și național pe care o anumită parte din cler, într'o anumită parte de țară, l-a practicat, aducând în complexul vieții naționale și bisericesti, valori neprețuite. Este vorba de învățământul teologic din provinciile foste aparținătoare stăpânirii ungurești. Aici școalele pregătitoare de preoți au înzestrat generațiile succesive cu inteligență și știință, dar le-a înzestrat în primul rând cu credință, cu spirit misionar creștin și național, fără de cari aceste școale nu ar fi putut aduce bogata recoltă cu care s'au hrănit, nu numai poporenii conduși direct de clerul astfel pregătit, dar românismul de pretutindeni. Nu se poate tăgădui, că suflul de viață, spiritul regenerator, care a determinat evenimentele naționale, încă dela începutul renașterii acestui popor, nu a fost, în largă măsură, determinat de fermentațiunea spirituală, de Logosul, de Cuvântul cultivat pe toată suprafața țării de elementele crescute, direct sau indirect, în școala teologică a Ardealului.

Cum se explică atunci, că legiuitorul nostru, nu numai că n'a luat în considerație rezultatele practice ale acestui învățământ, căci, după roade se cunoaște pomul, dar l-a pus în condițiuni de inferioritate și a creat acestor vajnici propovăduitori ai credinței vii creștine și ai naționalismului românesc condițiuni de existență, cari îi pun într'o situație de inferioritate față de clerul crescut în celelalte școli ale țării. Este deci o lipsă de dreptate, o desconsiderare a operei îndeplinite. Clerul acesta, care a dat României atâtea valori neprețuite, nu poate fi lăsat în situația în care l-a pus noua lege pentru învățământul teologic. Dacă este adevărat, că nu știința și inteligența conduc lumea, ci credința, puterea de fermentație, scânteia divină, dinamismul spiritual, atunci legiuitorul trebuia să caute aici nucleul care să stea la baza noului învățământ menit să regenereze Țara prin pregătirea armatei de misio-

nari ai lui Christ, cari să alunge păcatul, răul, anarhia morală din Țară. Din acest nucleu, dacă s'ar fi plecat, s'ar fi putut reface pe alte baze învățământul teologic din Vechiul Regat și din toate provinciile românești.

Pomul care rodește trebuie să fie căutat pentru roadele lui. Acest pom nu a fost căutat. În schimb însă au fost căutate, și puse în situațiuni dominante, instituțiuni prin natura lor sterpe, întrucât le lipsește spiritul fermentator, misionarismul religiunii lui Hristos.

Prin aceasta, însăș opera este născută moartă.

Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice

A apărut vol. IV. al publicației ofic. a acestei comisiuni care are un rol așa de important pentru istoria națională. E un volum de peste 450 de pagini. Aduce prețioase contribuții semnate de colaboratori ca: V. Literat, A. Popa, M. Moga, D. Popescu, M. Macrea (Castrul roman dela Bologa), Al. Ferenczi, C. Daicoviciu (Sarmiseghethusa în lumina săpăturilor), V. Vătășanu (Raport cu privire la arhitectura și pictura bisericei unite din Zlatna). Toate acestea se dau apoi și în rezumate în limba franceză sau germană. În fine dl. secretar al comisiunii, C. Daicoviciu închină câteva rânduri duiioase în memoria fostului membru Iulian Marțian, mort în 1937.

Volumul este plin de ilustrații, fotografii, planșe și hărți. Ceva însă lipsește din el. Lipsește raportul despre activitatea Comisiunii în răstimpul de 6 ani din urmă, de când n'a mai apărut, 1932—1938. Explicația e pe cât de simplă, pe atât de tristă: Comisiunea nu are buget, deci nu poate desfășura o activitate, cum a avut la început, când multe biserici, monumente istorice, au fost restaurate cu ajutorul ei. Este timpul suprem ca un guvern să revină la bunul și firescul său rol, de a-i da comisiunii necesarul fond, ca să poată lucra. Țărâmul este vast, și multe monumente istorice reclamă lucrări de conservare sau restaurare.

Sau dacă nu, să se desființeze comisiunea, care nu poate să-și facă datoria din lipsă de mijloace. Domnul Ministru al Cultelor și Artelor, și d. Consilier regal N. Iorga, Președintele Comisiunii centrale, sperăm că vor binevoi a aviza la mijloacele neapărat de lipsă, că Comis. M. Ist. secția Transilvaniei, să-și poată împlini, cât de cât misiunea sa.

Și până atunci se cuvine să apreciem activitatea comisiunii, care și cu scoaterea acestui minunat volum mântuie măcar aparențele pentru ochii lumii.

(Dr. I. D.).

Presă Satanei: Stăpâna lumii

de PIERRE L'ERMITE — Trad. Ioan Georgescu

Mă întâlnesc cu Satana, în colțul străzii Bayard.*

Era scos ca din cutie, pardesiu gri, guler moale, pantaloni la dungă impecabilă, ciorapi Richelieu, pantofi trandafirii.

— Ce faci tu acolo? îl întreb eu, căci... noi ne tutuim.

— Supraveghez adunarea voastră...

— Poate că te neliniștește puțin?

— O! așa de puțin!... replică el pe un ton sarcastic.

Dar în dosul monoclului său de cornetă albă, văzui minciuna în ochiul său.

El pășește alături de mine.

— Agitați-vă cât veți voi, eu vă strâng de beregată pe toți! Dările voastre de seamă mă amuză... desideratele voastre fac să-mi salte pânțele mele, altfel așa de scorjit. Vezi acest pumn? — el îmi arată degetele sale osoase — acesta a legat pe ochii catolicilor o legătură care nu se mai desface de o jumătate de veac... Ah! eu mă pricep să fac la noduri, eu!...

Catolicul legat la ochi, asemenea și creștina cea râvnică.

Nervos, cu bastonul, el îmi arată pe trecători.

— Vezi... acest domn elegant...? El poartă legătura mea... E un catolic... Auzi?... E un catolic. Dar, el e abonat la un ziar al meu de dimineață; și, mai mult, în fiecare seară, el își trimite un subaltern să-i aducă un ziar de opoziție. Il citește, îl pune de o parte, de unde ziarul trece și predică în toată casa, până la bucătărie... Iată legătura!

Câțiva pași mai departe, o tânără doamnă ne taie calea.

— O vezi? Ea se duce la liturghie. Cu toate acestea, ea e abonata mea credincioasă, și-mi dă 15 centime zilnic. Câteva picături de apă! ar zice unul din catolicii tăi cei orbi. Dar tu, tu știi bine că, dacă o picătură de apă nu e nimic, oceanul cel strașnic nu e decât o îngrămădire de picături de acestea. Cu cele 15 centime ale acestei botezate, și cu altele

ca ale ei, îmi clădesc, la loc de frunte în bulevarde, aceste palate ale mele, prevăzute cu linotype și rotative, având legături de fier speciale cu toate capitalele lumii...

... Această creștină încă e legată la ochi!

In chioșcuri presa dominantă e a Satanei.

Ajungem în fața unui chioșc. Ochii Satanei se învăpăiază.

— Numără-ți jurnalele! Da, numără-le! zice el tot mai poruncitor.

Le numărai... Unu... doi... trei... patru... cinci... Atâta tot.

— Acum numără-le pe ale mele!

Bastonul său se plimba cu o mișcare sacadată dela o publicație la alta:

— Acesta e al meu prin articolele sale de fond! Acesta, prin foiletonul lui. Acesta, prin anunțurile sale. Acesta, prin desenele. Și acesta. Și acesta.

Când am ajuns la cifra „patruzeci și trei”, bastonul se opri.

Și era adevărat. În măsuri deosebite, fiecare din aceste publicații făcea voia Satanei.

Preotul predică la 400, iar diavolul prin presa lui predică la mii și mii de oameni. Dacă nu-și dă seama de aceasta, și preotul e legat la ochi.

Trece un preot.

Satana îl urmărește cu deosebită băgare de seamă.

— Și acesta e legat la ochi... Vezi-! E lac de sudori. Tocmai roști o predică, o predică frumoasă... Nu m'a cruțat de loc hâtrul. Îndeosebi încheerea a fost bine studiată. Dar el vorbea la 400 de oameni convingși de mai înainte.

Pe când eu? Tu ai văzut chioșcul meu mai înainte. Cercetează acum deosebirea.

Erau orele 17, mulțimea curgea deasă dealungul străzilor și spre gări. Funcționarii din birouri, muncitorii din ateliere, toți treceau în fața chioșcului; vânzătoarele abia puteau împătura jurnalele așa de repede, cum li se cerea. Din cinci în cinci minute veniau cicliști găfâind cu pachete grele, încă umede de cerneala cilindrilor.

* Acolo e institutul Presă Bună, cu marele cotidian La Croix și publicațiile afiliate, una din cele dintâi case de editură din lume. Autorul e colaborator al cotidianului și sprijinitor al institutului (Trad).

Satana își întinde mâna sa slabă și cu un ton îngâmfat zice:

— Iată hrana mea! Și acest preot care trece nu vede că între predica mea și a lui e tot atâta depărtare ca între tun și săgeată.

Nu vede. Dă-ți seama, Petre! El nu privește cu înspăimântare acest chioșc al meu, acest chioșc, care zi de zi și aproape oră de oră, îi fură suflete, chiar suflete nevinovate de copii, toate răscumpărate cu sângele Celuilalt al lui Cristos.

Și acest preot e legat la ochi.

Preotul și catolicii rămân cu ochii legați, chiar pe timpul celei mai cumplite prigoniri.

Diavolul se încălzește:

— La un moment, exclamă el, mă temeam...

Când am văzut cum sunt izgoniți călugării din școli, cum li se confiscă averile și se răpesc toate ale Bisericii, mi-am zis: Bagă de seamă! Catolicii, după atâtea dezastre, au nevoie de bani. Foamea scoate din țarc și oile. E cu neputință să nu vadă și ei enormele sume pe care Jubol, Geobeol, Cadum, Gibbs, Pink, etc. le închină presei. Ei pot să-și spună: Dar dacă ne-am folosi și noi de presă pentru scopurile noastre? Dacă am întrebuița și noi ziare? Dacă ne-am asigura majoritatea de acții la aceste „cotidiene” atât de mult cetite de popor? Dacă ne-am sui și noi la această tribună uriașă să ne spunem necazurile și suferințele... Cine știe? Poate că se schimbă opinia publică, fiindcă poporul e al aceluia care-i vorbește.

Era momentul așa de indicat, încât mie, Satana, vă mărturisesc că-mi era teamă. Ce s'ar alege de împărăția mea, dacă creștinii catolici cu idealul lor înalt, cu apostolatul lor rodnic, cu binecuvântarea Celuilalt ar întoarce împotriva mea strașnica armă a Presei!

Atunci eu îndoii și întreii legăturile de pe ochi. Vijelia a trecut. Resemnați cu smerenie, catolicii sângerău din patru vine... Presa mi-a rămas cu înrăurirea și milioanele ei.

Și diavolul continuă. Satana își îndreaptă monoculul cu un gest de mândrie:

— Eu, îngerul întunerecului, n'am legătură pe ochi. Eu văd limpede... Da, așa de limpede.

Eu îmi dau seama — catolicii nu — de strășnicia armei mele.

O! ziarul meu, de câte ori l-am sărutat cu mulțumire după câte o zi bună!

El e expresia cea mai puternică a cuvântului meu. Acest cuvânt se aude din ușa redacției mele... El sare ca o pisică din chioșc în chioșc. El propo-

văduște în toate cartierele capitalei. El năpădește găurile. Ia trenurile, toate trenurile; vaporul, toate vapoarele. În cale, el intră în toate școlile; din oraș în oraș, din sat în sat, din cătun în cătun, din cârciumă în cârciumă, din colibă în colibă. El nu se oprește decât acolo unde nu mai e nimeni să-l audă ori să-l înțeleagă. El mobilizează chiar pe copii. Eu încă îmi ataș pajiile mei. Și-i țin bine. Această întindere universală a mea, catolicii n'o văd. Din pricina legăturii mele.

Nădăjduim că odată se vor deschide ochii catolicilor.

Ajungem la poarta micului teatru de lemn, unde se ține congresul catolic. Satana mi-l arată cu un imens dispreț în fundul ochilor:

— Iată!

Dar eu privii pe Goliat drept în față:

— La cina cea de taină au fost mai puțini decât aici! îi zisei eu.

El răspunse cu o blasfemie.

Iar eu continuai:

Cu tot adevărul obraznic al triumfurilor tale, eu cred, Satana, în biruința Celui ce are cuvintele vieții de veci... Eu cred că într'o bună zi se vor scula... Eu cred că Duhul sfânt va sufla... Atunci toți catolicii vor vedea, în sfârșit, limpede... Și atunci, și atunci?!...

(Din La Croix, 16 Oct. 1921).

Ofensiva binelui

de ION GROȘANU înv.-dir.

O picătură în șivoiul apelor turburiale acestor vremi apare foarte puțin, în importanța ce se dă tumultului distrugător. Dar când această picătură e un strop de umbră care împrăștie infinite molecule de parfum în toate golurile unei sfere sociale infecțioase, situația se schimbă. Importanța ei, în conglomeratul tumultului este ca și a soarelui între infinitele astre ale incomensurabilului sideral. Este tocmai spiritul forță, care comandă vremile.

A clădi un ideal, în mijlocul tentaculelor infecțioasei noastre caracatiță socială, a amputa organele infecte, dispunând viața celor dispuși morții, din hrana infinitului Creator, înseamnă a croi cărări cu sinuoșități de cer și cu tărie din infinit pe făgașele omenescului nostru spirit.

Avanlanșele turbure ale josniciei se vor isbi de zidurile de granit-armat al animei creatoare în jertfă.

Revista „România Eroică” este un imbold și o hrană, este un aperitiv și o apă vie mântuitoare; este un coercitiv visăreților, leneșilor și păcătoșilor de tot felul. Este un scut tuturor celor ce muncesc cu inimă și conștiință pe ogorul acestei Țări.

Cine s'ar putea lipsi de ea?..

Cine nu s'ar încadra în acest front curat și desinteresat al creațiunii și al ofensivei Binelui?

Un strigoiu medieval

de Dr. ION BĂLTARIU

Acordul dela München și arbitragiul dela Viena au distrus echilibrul politic, juridic din Europa Centrală. Societatea Națiunilor și Mica Antantă s'au dovedit neputincioase și au fost obligate să asiste la desmembrarea „pașnică” a unui stat, care n'a comis altă greșală, decât că, s'a încrezut în sfințenia cuvântului dat și în intangibilitatea tratatelor internaționale. Societatea Națiunilor actualmente a încetat de a mai exista, iar pe ruinele Micei Antante apar contururile unui strigoiu medieval sub forma inofensivă a unei frontiere polono-ungare comune, din care mai târziu s'ar naște un dualism polono-ungar, cu scopul — deocamdată nemărturisit — de a reinvia defunctul dualism austro-ungar spre a asigura feudalilor poloni și unguri stăpânirea asupra popoarelor din Europa Centrală, inclusiv Ungurii.

Flașneta stridentă polono-ungară a crezut că în haosul politic, care domnește în Europa Centrală — cu sfidarea tuturor principiilor de drept și etică — profitând de letargia unui popor ajuns în ultima fază a disperării, va putea realiza deocamdată o frontieră comună, iar mai târziu va putea reinvia imperiul medieval polono-ungar, care n'a existat decât în mintea nebuloasă a unor somnambuli, bolnavi de megalomanie, incapabili să înțeleagă, că o Germanie puternică, nici o dată nu va tolera un dualism polono-ungar, care ar constitui un impediment și un obstacol, pentru realizarea intențiilor ei de cucerire în Orient. Se știe că, fățarnica prietenie polono-ungară din evul mediu pe timpul lui Ștefan cel Mare a primejduit existența Moldovei, chiar în momentele când aceasta stătea în serviciul ideologiei medievale și în apărarea creștinismului contra Turcilor, și astfel nu este de mirare că și intențiile cele de azi, ni se par suspecte.

Ori cât ar fi de necesară și firească alianță defensivă româno-polonă, credem că este bine să spunem răspicat Poloniei, că nu ne putem încrede în sinceritatea acelor cari sunt prieteni cu Ungurii și le susțin revendicările revizioniste, de dragul cărora feudalii unguri sunt capabili să renunțe chiar și la independența statului unguresc, așa cum au făcut-o totdeauna în întregul lor trecut.

Istoria Ungariei — cea adevărată și nu cea falsificată — ne dovedește că, Ungurii niciodată n'au fost capabili să creeze și să susțină un stat liber și independent. Ungurii — alungați din Asia și Rusia europeană — prin un hazard au ajuns în bazinul Dunării, în care s'au simțit ca în o închisoare. Tentativele lor din anii 934, 955 și 970 de a evada din

aceasta închisoare în Apus și în Peninsula Balcanică au dat greș, iar spre Răsărit nu se mai puteau întoarce de frica pacinaților, cari în amintirile lor despre vagabondajul lor prin Rusia europeană — după cum ne spune Constantin Porfirogenitul — erau „băieți răi”. În situația aceasta desperată, care amenința cu distrugere însă și existența nomazilor unguri, Ștefan și câțiva curteni au trecut la catolicism, recunoscând suveranitatea Bisericii romane, care a dat noului stat o organizație politică și administrativă centrală, în care predomina elementul ecleziastic.

După declinul puterii papale, Ungurii încearcă să-și asigure șubreda lor existență, prin deosebite infeudări politice și matrimoniale. Dela anul 1301 și până azi, Ungurii — cu două sau trei excepții — și-au ales de rege totdeauna pe un stăpânitor al altui stat, astfel că tratatul dela Trianon dăruind Ungurilor un stat independent, pentru care alte popoare au vărsat mult sânge, i-a adus în o mare încurcătură. Și ei nici după 20 de ani nu știu ce formă de stat să-și aleagă, și deocamdată s'au oprit asupra unei formule absurde: regat fără rege, în care domnește un Regent, ca substitutul unui rege inexistent.

După anul 1526 feudalii unguri au pierdut aproape întreg teritoriul Ungariei de odinioară, și, în stăpânirea Habsburgilor, cari au devenit regi ai Ungariei în urma unor combinații matrimoniale, n'a rămas decât o fâșie de teritor dealungul frontierei de Vest și Nord-Vest, care azi e în stăpânirea Germanilor și a Slovacilor. Către finea secolului al XVII-lea Habsburgii încep recucerirea teritoriului fostei Ungarii dela Turci. În luptele acestea de eliberare a așa numitului teritor unguresc, poporul unguresc, sau este absent, sau se luptă în tabera Turcilor. La finea secolului al XVIII-lea, Habsburgii au terminat cucerirea teritoriului Ungariei de odinioară, din care au format o provincie. În anul 1848 Ungurii se revoltă în contra Habsburgilor încercând să fondeze un stat național independent, dar fără rezultat, și la anul 1868 au încheiat cu Habsburgii faimosul dualism austro-ungar, prin care renunță la independența națională, mulțămindu-se cu o autonomie teritorială, care le dă și asigură posibilitatea de a exploata fără milă popoarele nemaghiare, de a trăi ca paraziți conform sistemului care-i caracterizează.

În Transilvania Ungurii, chiar dela începutul penetrației lor pe acest teritor, încă în secolul al XII-lea, încearcă să-și consolideze efemera și inpre-

cizabila lor stăpânire asupra poporului român prin repetate colonizări cu Sași, Bulgari, Sârbi etc. pe cari i-a plasat în orașe — fortărețe, pe cari le-au utilizat ca puncte de sprijin pentru sedentarizarea poporului unguresc nomad. Tot pentru subjugarea poporului român s'a încheiat vestita unio trium nationum, a Ungurilor, Sașilor și Secuilor, punându-se bazele unei societăți de exploatare. Uniunea după anul 1526 și până la anul 1690 își alege Principi, supranumiți de istoria ungurească falsificată „Principi naționali”, cari recunosc alternative și câteodată simultan suveranitatea Sultanilor și Habsburgilor. Dela anul 1590 până la anul 1868 împăratul Austriei poartă titlul de „Mare Principe al Transilvaniei”, asupra căreia domnește ca autocrat. În tot timpul acesta Transilvania este o provincie a Habsburgilor independentă de Ungaria. În anul 1868 împăratul Francisc Iosif, care abia câțiva ani mai înainte susținea că, pretențiile Ungariei asupra Transilvaniei sunt absolut neintemeiate și nici nu voia să audă despre o Uniune sau contopire a Transilvaniei cu Ungaria — în contra voinței manifeste a Românilor și a Sașilor — a înglobat în autonomia teritorială ungurească și teritorul Transilvaniei. Poporul român din Transilvania, nici odată n'a acceptat acest fapt arbitrar și primul punct al programului partidului național-român din Transilvania a fost redobândirea independenței Transilvaniei.

Din această scurtă reprivire istorică, apare că, dela anul 1526 și până la 1868 Ungaria și Transilvania au fost două țări și mai târziu două provincii Habsburgice, cu totul independente una față de alta, precum și absoluta incapacitate a latifundiarilor unguri de a întemeia, organiza, administra, conserva și apăra un stat național și independent, cu propriile lor forțe.

Dacă Ungaria de azi, este opera marinimoasă a Tratatului dela Trianon, cea istorică este opera Bisericii romane și diferitelor combinații politice și matrimoniale a câtorva feudali, cari n'au urmărit înființarea unui stat național unguresc, ci asigurarea proprietății latifundiilor lor, a existenței lor parazitare. Potrivit acestei concepții feudali unguri până la anul 1868 n'au plătit impozite și n'au făcut serviciu militar personal, decât pe teritorul țării, adecă atunci când erau în primejdie moșiile lor.

În lumina aceasta ni se pare firesc, că feudali din Ungaria conștii de incapacitatea lor de a înființa și susținea un stat național independent, sunt în căutarea unei forțe străine, care să le asigure stăpânirea unui vast teritor, chiar și neunguresc. Ei au ajuns la convingerea că; Polonia ar putea fi stăpânul lor cel mai ideal, pentrucă Polonia — ca și Habsburgii — având o problemă minoritară foarte dificilă, le va acorda o largă autonomie, în cadrul căreia ar putea

exploata — ca și în trecut — toată populația teritorului autonom, fără considerare la originea ei etnică și speră că, prin ajutorul ei, ar putea obține revizuirea actualelor frontiere și readucerea popoarelor eliberate în robia lor.

Feudalii Unguri n'au învățat nimic din trecut. Minte lor fuge la răposatul dualism austro-ungar ai cărui beneficiari au fost și pe care ei doresc să-l reinvie sub forma unui dualism polono-ungar, în care Polonia ar juca rolul de călău al naționalităților, pe care l-a avut Austria.

Dacă Polonia ar voi să-și aducă aminte că toate nizuințele depuse de noi pentru stingerea diferendului ceho-polon, care a împiedecat Polonia să se alătore Micii Antante, s'au dovedit zadarnice, deși acest diferend pentru ea a fost mai mult o chestie de prestigiu, pe când diferendul româno-ungar pentru noi este cea mai importantă și vitală problemă a existenței noastre ca popor și stat. Polonia ar putea înțelege ușor, că noi nu putem aproba sub nici o formă și cu nici un preț o frontieră comună polono-ungară, care în mod fatal va avea ca urmare înființarea unui dualism polono-ungar și desfacerea alianței noastre cu Polonia.

Convingerea noastră că alianța polono-română este o necesitate pentru ambele popoare și state, ne impune să atragem atențiunea prietenilor noștri asupra urmărilor dezastruoase, pe care le-ar putea avea asupra raporturilor noastre de bună vecinătate cu Polonia, crearea unei frontiere comune polono-ungare, chiar și în cazul când dualismul polono-ungar n'ar fi decât o desperată tentativă a unor feudali de a reinvia un strigoiu medieval.

În urma profundelor prefaceri recente din Europa Centrală, la hotarele țării noastre s'au ivit noi primejdii politice și economice, cari ne silesc să facem toate pregătirile necesare materiale și spirituale pentru a ne apăra neamul și țara. Va trebui să examinăm cu deosebită atenție alianțele noastre și cu loialitatea, care ne caracterizează și care s'a manifestat atât de impunător în tragedia Cehoslovaciei, să spunem tuturor amicilor noștri, că prietenii Ungurilor nu pot fi și ai noștri.

Plata abonamentului e o obligațiune, dela care nimeni nu se poate abate. Noi dorim ca distinsi cititori să ne învâluie în aceeaș dragoste, în care îi învâluim noi. De aceea îi rugăm să fie atenți:

Cei ce nu înțeleg a se abona, să restituie primul număr ce primește; iar cei abonați, să ne trimită abonamentul cu urgența posibilă, sau să facă față Chitanțelor ce trimitem prin poștă, neachitarea cărora ne face pagube, pe cari, cu părere de rău, le vom pune în sarcina celor ce nu le onorează. — Reținerea revistei însemnează abonament.

PERSPECTIVE INTERNAȚIONALE

de ITALICUS

Ce-au făcut Turcii, în Constantinopol? Acolo sunt urmele trecutului glorios, acolo Sf. Sofie și toate relicvele cari amintesc o civilizație și o cultură cari se cer reînnoite de acelaș spirit creator care le-a produs. Statele europene n'au ajuns încă să-și găsească busola. Când, la 1918, s'a atribuit Constantinopolul Turcilor și când au fost lăsați mai departe stăpâni în Asia Mică, stăpâni peste mare parte din Imperiul lui Alex. cel Mare, peste înfloritoarele provincii de odinioară ale Imperiului Roman, peste orașele, peste cetățile cu strălucitoare cultură greacă, română și creștină; nimenea nu s'a gândit, că nu se înlătură o rivalitate între poftitori hrăpăreți, ci se face o crimă față de civilizația și cultura europeană, deținătoare a firului progresului universal.

Tracia, Constantinopolul, Asia Mică; toate trebuie să revie moștenitorilor Imperiului Roman, pentru cari, în aceste părți, numai noi putem fi. Nu numai în Africa de nord care, până la Egipt, a fost reocupată de aceleași puteri creatoare, cari i-au dat avântul de altădată, dar și teritoriile amintite mai sus vor trebui să revie cu timpul vechilor stăpânitori, prin reprezentanții lor spirituali de azi. Nimic nu moare. Totul reinviează. Stăpânirea musulmană, după cum a fost un *intermezzo* în Africa de nord, tot așa va fi și în Asia Mică, și pretutindeni unde au strălucit odată la soare acvilele romane. Iar acolo unde s'au infiltrat întâmplător alți stăpânitori, vor interveni aceleași puteri pentru a restabili echilibrul și dreptatea istorică.

Simplul fapt al ocupării, la un moment istoric, nu implică nașterea unui drept pentru perpetuarea și dezvoltarea ocupantului. Locurile au geniul lor și acest geniu cere ca, cu timpul, vechii stăpânitori, autorii geniului care le animează, să-și reia rolul creator. Așa s'a făcut în Africa de Nord, în țările apusului, în toate provinciile foste ale Imperiului Roman, invadate de barbari. Așa se face azi în Dacia Traiană. Și așa se va face, va trebui să se facă mâine, în câmpiile panonice, în Tracia de dincolo de Dunăre, și pretutindeni pe unde populații, străine de geniul creator al acestor locuri, de geniul organizator al Romei, s'au infiltrat în decursul secolelor.

Trebuie să știm, că, pretutindeni în jurul nostru, sunt numai ocupațiuni trecătoare. Sunt ocupațiuni cari au

avut loc grație unei necesități de incubație, și cari, prin natura lor, nu puteau, nu pot dura, decât pe timpul necesar pentruca incubația să și producă roadele.

Azi, atât poporul italian, cât și cel român, sunt mature pentru a relua firul intrerupt prin invaziile barbare și a duce mai departe carul civilizației și culturai umane spre noi orizonturi. Popoarele ce au reușit să se infiltreze vor trebui să fie asimilate și aduse ca material viu în matca străveche a posesorilor legitimi ai acestor locuri, eliminându-se tot ceace nu cadrează cu spiritualitatea lor creatoare.

Războiul cel mare n'a făcut decât să inițieze marea operă de refacere. Ea va fi continuată. Toate rezidurile infiltrate în timpul decadentei Imperiului Roman, în timpul incubației și de atunci incoace, vor fi înlăturate, pentruca spiritul creator să-și poată relua sborul în toată libertatea.

Marile lupte, marile înfăptuiri de acum încep. Germanismul și latinitatea se vor încleșta din nou, iar războaiele punice, în contra Cartaginei moderne, vor însângera globul, odată și cu strivirea satanismului bolșevic. Japonezii în China nu sunt decât precursori.

La orizont apar, nu numai revizuirii de frontiere, revizuirii gen. „Cehoslovacia“, dictate de interese trecătoare, ci revizuirii totale, revizuirii de existență a statelor și popoarelor, tot atât de trecătoare ca și apa care curge. Nu orice înfiripare de stat și popor își are rațiunea de a fi. Vine timpul — și acum este — ca să întrebăm ce rost au în civilizația și cultura Europei, Ungaria, Bulgaria și toată puzderia de state create dela Marea Nordului și până la Egipt.

Sunt pe cale, și nu se poate să nu vie, revizuirii totale. Nimic nu e sacrosanct. Nimic nu-și justifică o existență perpetuă și o dominațiune pe glob, ori cât de mare și de bine înarmată cu forță brută ar fi, dacă la baza ei nu stă spiritualitatea creatoare universală.

Revizuirea tuturor stăpânitorilor pământului o impune noua orânduire a conviețuirii popoarelor. Să nu fim surprinși, să nu se făurească istoria fără noi, să nu ne surprindă evenimentele ca pe fecioarele nebune din Evanghelie, fără untdelemn în candelă.

Salvarea Țării din ghiara jidovească

~ Cinstea și negustoria ~

de I. O. SUCEVEANU

Sunt multe probleme în țara noastră cari așteaptă o deslegare românească. Dar aceea care nu mai îngăduie așteptare este problema comerțului. Căci cine n'o recunoaște astăzi? Aceia cari țin în mâinile lor comerțul, au o jumătate de țară. Cu toate acestea, mulțumită unor prejudecăți, unor principii greșite enunțate și cultivate, negustoria la noi este cea mai înjositoare ocupație.

A fi negustor astăzi este ceva asămănător, în opinia publică, cu a fi hoț. Deosebirea constă în aceea că, pe când hoțul te fură noaptea într'ascuns, negustorul te fură ziua-mare și în văzul lumii. Logic este deci ca oamenii cinstiți, și cari țin la prestigiul lor și al familiei, să facă ori-ce afară de negustorie.

De unde aceasta prejudecată?

Răul trebuie căutat la înșiși aceia cari țin comerțul țării noastre în mâni. Și afirmăm că el n'are rădăcini prea adânci. Pe urmele lui ajungem tocmai la vremea când au intrat în țară primii străini, primii evrei, cari, neluând îngăduiți în dregătoriile statului, au cășunat asupra acestei surse de câștig, eliminând negustorii băștinași, ori silindu-i să îmbrățișeze alte ocupații, lor permise.

Din clipa aceea negustorii au încetat a mai fi și sfătuitoarii Domnului, alături de boierii și oamenii cu vază ai țării. Căci ce s'a întâmplat? Străinii, adică evreii, au adus și metodele lor proprii de a face negustorie, metode ce constau din a fura la cântar, a vinde marfă proastă, jurând că-i bună și a înșela câștigând sută la sută, fără nici o remușcare. Datorită concurenței neloiale, oamenii cinstiți, cari se apucau de comerț, erau curând conduși la faliment, isvorând de aici mentalitatea că pentru a face negustorie trebuie să te naști cu anumite înclinări, adică să fii „șiret”, să știi să minți, să furi, să n'ai conștiință, nici suflet! Și cum jidanii aveau din belșug aceste „calități”, iată-i singurii negustori în Țara Românească.

Dar lucrurile nu se pot sfârși astfel, nici nu trebuie să se sfârșească astfel.

Această ramură a economiei naționale numai poate rămânea în mâna străinilor, pentru că în felul acesta ei corup viața publică și privată, dizolvă energiile naționale, compromit viitorul țării și rămân numai de formă „străini” în fond ei rămânând stăpâni, singurii stăpâni. Căci toate veniturile țării intră în punga lor, și iau calea înstrăinării, pentru că să ni se întoarcă sub formă de puteri destructive ale propriului

destin. În fine din negustorie, putându-se câștiga ușor și din belșug, cei ce o practică duc un trai confortabil, putând în acelaș timp ajuta comunitatea lor în anumite planuri de viitor.

Iată pentru ce spunem că ramura aceasta de activitate trebuie recucerită pentru noi.

Veți spune că negustorie fără bani nu se poate face, iar banii sunt în mâna evreilor.

E adevărat că banii sunt în mâna evreilor, dar noi i-am dat pe mâna lor din nepricepere și acum e timpul să i luăm înapoi.

Dar pentru a face comerț nu se cer numai bani! Lucrul acesta să-l înțeleagă fiecare.

Că negustoria se poate face și cu bani mai puțini sau chiar fără capital la început, o dovedesc atâtea exemple.

Fiecare cunoaștem câte un mare negustor evreu, pe care cu ani în urmă l'am cunoscut vânzând cremă de ghetă ori șireturi, cu capital de 100 lei. Se găsesc și Români cari, plecând dela treapta de umili servitori, au ajuns neguțători și industriași învârtind zeci de milioane. Numai aceia cari n'au ținut seamă și de alți factori, afară de capital, s'au ruinat în negustorie.

La noi, mai ales astăzi, negustorul creștin, afară de capital, trebuie să fie cinstit, mai ales cinstit. Căci dacă evreilor li se iartă păcatul necinstei în comerț, nouă creștinilor nu ni se iartă niciodată, pentru că noi suntem alcătuitoarii de stat și statul nostru trebuie să stea, mai presus de toate, pe impetabila morală creștină și pe înaltele imperative naționale. Iată de ce suntem nevoiți să aplicăm alte principii de conduită negustorească decât cele evreești.

S'o luăm pe rând.

Deși nu suntem partizanii inițiativei statului în comerțul particular — statul a fost totdeauna cel mai prost negustor — acesta trebuie totuș să-și afirme punctele de vedere. Intervenția lui trebuie să se limiteze însă la: 1. A obliga amatorii de negustorie să se pregătească mai întâi, urmând școli speciale și făcând practică îndelungată, 2. A interzice practica negoțului acelor cari n'au de apărut nici un interes în această țară, adică nu se bucură când ea prosperă, nici nu se supără când este la răspântie. 3. A interzice practica negoțului acelor cari s'au abătut dela cinste; faliment fraudulos, înșelarea consumatorilor.

Când condițiile enumerate vor sta la baza comerțului românesc, nimeni nu se va mai rușina de această rodnică și patriotică ocupație și, astfel, vom ajunge la naționalizarea lui.

Mai sunt apoi probleme auxiliare, pe cari propaganda și organizațiile negustorești le pot împlini ca : 1. Educarea consumătorului ca să nu mai fi un instrument în mâna străinilor. 2. Inspirarea încrederii în producția națională.

În ziua când comerțul va fi practicat de oameni cinstiți, patrioți și cu pregătire specială și generală, el va înceta de a mai fi o ocupație rușinoasă pentru oamenii onești. Și tot atunci, atâția oameni, cari nu pot ajunge, sau nu vor să ajungă, la slujbele statului, vor îmbrățișa această ramură de economie,

scoțând astfel dela huzur jidanii, cari, cu banii storși din sudoarea noastră, sapă la temelie statului îngăduitor.

Să se știe deci : A face negoț nu este rușine, atunci când la bază stă cinstea și demnitatea de om ; a face negoț, în vremurile de crudă înstrăinare prin care trece țara, este o faptă patriotică ; a îmbrățișa cauza comerțului românesc scoțându-l din ghiarele jidovilor, este un imperativ dela care nici un cetățean nu trebuie să se ferească.

Cinstea și negoțul nu sunt două entități cari se anulează, precum au făcut să se creadă dușmanii țării, spre a ne putea apoi strânge în chingii de oțel.

Imbrățișând comerțul românesc, salvați țara !

Misiunea istorică a Statului Român în lumina iredentismului Unguresc

BCU — Rezumatul unei conferințe* — Cluj

de I. COLFESCU-DELATURDA

În sala mare a Prefecturii din Sighet, în fața unui public reprezentând tot ce are Sighetul mai select, în preajma serbării Unirei, într'o atmosferă sărbătorească, Dl. Ion Colfescu-Delaturda, fost consilier de Curte și Procuror, Directorul Revistei „România Eroică” și Președintele Uniunii Publiciștilor și Ziaristilor Români din Transilvania, și-a dezvoltat conferința cu titlul de mai sus.

Obârșia poporului român pe teritoriile ce ocupă se pierde în negura timpurilor. Spre deosebire de popoarele inconjurătoare, el este adânc înfipt în solul patriei. Pentru ca să-i determinăm misiunea, trebuie să-i căutăm și să-i găsim spiritualitatea sa animatoare în raport cu spiritualitatea popoarelor inconjurătoare și a marilor națiuni cari dețin sceptrul lumii. Fiind acest subiect prea vast în raport cu dimensiunile unei conferințe pentru intervalul de o oră, mă voi mărgini de a pune în relief spiritualitatea noastră animatoare în raport cu spiritualitatea acelora cari ne pândesc, de dincolo de frontiera de la vest.

Nu faptele concrete, nu evenimentele exterioare, sunt acelea cari trebuiesc luate în seamă, ci spirituali-

tatea care le stă la bază, izvoarele generatoare.

Aici, conferențiarul, evocând Cronica lui Șincal, — atât de potrivit actualizată prin articolele eminentului nostru colaborator, Prot. Dl. Ilie Dăianu, și publicate în paginile acestei reviste, — și felul cum a fost primită, baijocorită și defăimată la timpul său, după cum rezultă din raportul cenzorului, tradus de acelaș colaborator al nostru, Dr. I. Dăianu, și publicat în acest număr al revistei, și punând în evidență mijloacele de defăimare, relatările superficiale și lipsite de orice adevăr substanțial, unite cu grandomania caracteristică, de culoare pur turanică, cari toate fac substratul de existență al populațiilor încăpute sub acest specific anachronic și distrugător de spiritualitate, și toate acestea punându-le în raport cu spiritualitatea constructivă a poporului român și cu dinamismul spiritual, producător de energii creatoare universale ale popoarelor latine și ale celor ce au beneficiat de radierea puterilor lor de fermentațiune în ordine spirituală, trage concluziunea, că vecinii noștri de la vest, nu numai că nu au dreptul de a reclama un deget de pământ măcar dela vecinii lor, dar că este o datorie de profilaxie națională și internațională, de morală immanentă, ca să se șteargă Ungaria de pe harta Europei.

* Publicăm acest rezumat succint, pentru o mai largă difuzare a ideilor.

Barbarismul nu poate rămânea în Europa

Unde este pilda că vr'un popor barbar, invadat în teritoriile supuse spiritualității romane, să fi rămas viu și nealterat în teritoriile invadate!

Invațiile au produs ravagii pretutindeni, dar le-au fost fatale năvălitorilor. Geniul pământului, spiritualitatea popoarelor romanice invadate, i-a cucerit, i-a transformat, i-a desființat, i-a asimilat, i-a făcut să dispară ca entități de sine stătătoare. Barbarii cari au invadat teritoriile supuse spiritualității constructive a străbunilor noștri și cari se mai găsesc încă în ființă ca entități de sine stătătoare, de altă structură etnică și spirituală, sunt în primul rând ungurii, bulgarii și turcii, alături și de unele crâmpree slave. Dacă aceste organizațiuni de forță destructivă, barbară, s'au putut menține până în zilele noastre, aceasta nu a fost cu puțință decât numai grație faptului că li s'au inoculat sânge roman, sângele spiritualității creatoare al populațiilor pe cari le-au găsit în teritoriile invadate, spiritualitatea dătătoare de viață emanată dela Roma și dela popoarele puse sub egida spiritualității sale creatoare.

Și în ordine fizică, ca substrat etnic, și în ordine spirituală, ca substrat de cultură și de civilizație, de ordine și de disciplină; tot ce au ungurii este răpit dela vecini, dela noi în primul rând, dela frații, dela moșii și atrămoșii noștri, cari i-au hrănit și i-au crescut, determinând astfel perpetuarea în Panonia noastră, în Panonia supusă altădată geniului creator al strămoșilor noștri, specificul turanic destructiv, care a exploatat, a tiranizat și a ținut în stărpiciune, ca niște adevărate hoarde hrăpărețe ce erau, populațiile încăpute. prin puterea și prin geniul altora. în stăpânirea lor odioasă.

Ei au țipat și țipă și astăzi în lumea largă, — și o pot crede, — că noi suntem pleavă umană și că ei sunt națiunea cea mai nobilă, nobleța însăși. Este adevărat. Nobleța lor constă în arta de a jefui, de a trăi ca paraziți, pe, și din trupul altora. În adevăr în această privință nimenea nu-i întrece. Deaceia au rămas ei cei din urmă în organizația medievală. Deaceia sunt cei mai odioși și cei mai primitivi conducători de stat. Lângă, și prin asemenea oameni, cei guvernați, supușii, nu puteau decât să cadă în somnolență adâncă, pentru că în ei și în jurul lor nu putea fi decât stagnarea, intunercul și moartea.

Când ei se laudă cu nobleța și când califică pe cei ce au avut nenorocirea de a le suferi ascendența în decursul veacurilor, de pleavă umană, prin aceasta ei singuri se disqualifică, arătându-se singuri ca destructivi, ca anachronici, ca adevărată pleavă umană în mijlocul Europei.

Geniul nostru constructiv

În adevăr, să ne gândim, care popor, care populațiune încăpută sub geniul rasei noastre, sub geniul constructiv roman a rămas „pleavă umană”. Dacă acest geniu a putut să facă din niște hoarde hrăpărețe, cari nu se puteau susține decât din jafuri și din crime, ce a putut acest geniu să facă din popoarele cari au încăput sub stăpânirea sa bine făcătoare! Romanii nu au stat în Dacia în mod efectiv și liniștit decât 100 de ani și au împlântat aici pentru vecie geniul creator, izvorul culturai universale. Ungurii au stat 1000 de ani. Ei nu puteau da ceace nu aveau. Au dat, au trebuit să dea, numai jaf, destrucție și moarte, pentru ca să califice apoi de pleavă umană pe cei ce, în acele timpuri, nu se puteau apăra și să se califice pe iei înșiși de nobili, intrucât au reușit să se organizeze, cu puteri venite din afară, în jefuitori, și să trăiască ca paraziți pe trupul altora.

O greșală de neertat

Din aceste constatări fugare se poate vedea ce greșală neertată s'a făcut, față de spiritualitatea Europei, când, după războiul cel mare, s'a menținut pe hartă Ungaria dela Trianon. Astăzi, când spiritualitatea creatoare a continentului nostru s'a polarizat definitiv în popoarele deținătoare ale geniului locului, soarta Ungariei este pecetluită.

Nu trebuie să luăm în seamă faptul că o greșală fatală a făcut astăzi ca să i se restituie anumite teritorii luate dela o țară în plin progres, în plin avânt spiritual, pentru a fi date din nou pe mâna barbariei turanice. Greșala aceasta, cași lăcomia potențailor dela Budapesta, pecetluște mormântul Ungariei. Ea va servi ca punct de plecare pentru a ne deschide ochii, nouă mai întâi, și apoi tuturor guvernanților lumii, asupra pericolului tolerării acestui anachronism în centrul Europei.

În principiu Ungaria nici nu mai există. În principiu ea a dispărut, din lipsă de substrat spiritual care să-i justifice existența. Este un ciot de care nu se pot împiedeca decât aceia cari nu se cunosc pe sine, cari nu-și dau seama despre rolul și misiunea lor în lume. Noi, în principiu, nu mai suntem vecini cu Ungaria. Noi suntem vecini cu Germania. Cu aceasta va trebui să ne înțelegem în viitor cu privire la hotarul ce va trebui să ne despartă.

Care va fi rolul nostru

Dar dacă Ungaria este inexistentă în principiu și dacă acest cadavru nu poate constitui un pericol decât numai pentru inconștienți; se pune totuși întrebarea care este propria noastră rațiune de a fi, care

este rolul, misiunea noastră în concertul internațional?

Dacă ne luăm pe fiecare dintre noi, vom constata că din fragedă pruncie ne făurim un plan de viață, un ideal, un rost, o rațiune de a fi. Aceasta este mândria noastră, demnitatea cu care ne ținem capul sus. Cel ce nu are un ideal, o dinamică spirituală, acela este un cadavru. Acelaș lucru se poate spune și despre un popor. Un popor fără ideal, fără un dinamism spiritual animator, este condamnat la moarte. Până la războiul cel mare, crâmpetele cari

alcătuiau națiunea română sub diferite stăpâniri își aveau fiecare rolul și rostul lor. Generațiile din vechiul regat erau crescute în spiritul cuceririi teritoriilor locuite de români. Românii subjugăți trăiau cu idealul rezistenței și al liberării. Erau idealuri concentrice, dar, prin natura lor, trecătoare. Aceste idealuri au căzut odată cu întregirea neamului după marele război. Acum trebuie să ne deschidem ochii, să scrutăm orizontul și să ne găsim busola vieții. Pentru aceasta trebuie să știm: de unde venim și unde ne ducem!

Rolul scriitorilor în viața neamului

de MIHAIL MOLDOVANU-DELAMUREȘ

Dacă vrei să știi care este idealul unui neam la un moment dat; cari sunt preocupările și năzuințele lui de fiecare clipă; care este drumul pe care merge, n'ai decât să cercetezi atent preocupările cotidiene ale scriitorilor neamului respectiv, acești fii răsfățați și privilegiați de soartă. Inima acestora bate întotdeauna la fel cu inima neamului. Ei sunt barometrul lui. Ei purced din adâncurile pline de mister, ale neamului și, prin antenele sensibile, datorite lor de Divinitate, pătrund adânc în ființa spirituală a neamului, arătându-i vrerile, descifrându-Destinul. Ei sunt niște iluminați, sunt vizionarii, deschizătorii de drumuri noi, în viața popoarelor; ei sunt santinelele neadormite ale neamului. Ei arată, cu mult înainte de a deveni amenințătoare, pericolele cari amenință neamul; ei despică, în necunoscut, drum neamului; prin ei neamul viază, creiază și intră în istorie. Cu alte cuvinte, ei arată norodului orb idealul de atins. Ei se găsesc în permanență pe linia Destinului neamului lor, luptând pentru realizarea, cât mai grabnică, a acestui Destin.

Așa se explică faptul că în perioadele de liniște (relativă desigur), pe care le au uneori neamurile, ei își cheltuesc întreaga energie în laborator, creind opere în domeniul cultural și artistic. Dar tot așa se explică faptul că, atunci când un pericol amenință neamul, ei părăsesc laboratorul, lasă visele la o parte, și coboară în arena vieții, dură, aspră, pentru a arăta pericolul, pentru a trezi neamul, pentru a-i mobiliza conștiința, pentru a-l dinamiza.

După războiul, mondial neamul nostru a avut parte de o clipă de aparentă liniște, în care timp scriitorii noștri și-au dedicat munca lor creerii operelor de cultură și de artă. Dar această presupusă liniște a ținut puțin. Pericole noi s'au proiectat, pe orizontul țării, și majoritatea scriitorilor au ieșit iarăși pe baricade. Astăzi majoritatea lor își consacră, cea mai mare

parte din timp și energie, luptei pentru crearea unei noi Românii. Lupta lor se desfășoară pe toate planurile vieții naționale; ea răscolește toate compartimentele vieții spirituale a neamului. Ei sunt grupați în jurul unor personalități proeminente din viața noastră culturală, și-și răspândesc ideile (credițele) de obicei prin câte o revistă. Așa este cazul tinerilor strânși în jurul lui „Sfarmă-Piatră” sau a celor strânși în jurul acestei măndre și curajoase reviste „România Eroică”.

Cu puterea minunată, de a înțelege evenimentele, oamenii, ideile și curente; de a deosebi eternul de efemer și adevărul de aparență, dar mai ales de a putea comunica, pe calea minunată a scrisului, aceste lumini orbitoare, cari le țâșnesc din anime și inimi; scriitorii întrețin aprinsă, în sufletul tineretului, candela sfântă a dragostei de neam și țară. Ei, și numai ei, prin viziunile lor înflorite, înflăcărează inimile, dinamizează națiunea. Tineretul n'are altceva de făcut, de cât să le urmărească scrisul, cu religiozitate; să și pună și ei animele și, mai ales, inimile, la unison cu ale scriitorilor, pentru a se putea realiza, cu un ceas mai de vreme, România dorită și visată de fiecare dintre noi.

Tineri ai acestei țări! plecați-vă urechea la chemarea scriitorilor și urmați-le îndemnul!

TRENUL

*Ca un șarpe speriat
Fuge trenul pe câmpie;
Fuge ca o vijelie
Și-i grozav de 'nfuriat.*

*De sub roți îi ies scântei.
S'a pornit în goana mare...
Parc' ar fi o arătare,
Nici nu-l vezi de iute ce-i.*

*Și-i turbat de supărare,
Căci cu el, la clasa 'ntâi,
Duce-o spuză de Evrei
Și Evreice, în spinare.*

*De aceea el, cu anii,
Dac' aleargă pe-a lui roate
Strigă 'ntr'una cât ce poate:
Jos Jidanii! Jos Jidanii!*

Gh. Vraciu

Intreprinderile Românești în lumina Naționalismului

Excelenta Revistă „Sfarmă Piatră” a adoptat fecunda idee de a scoate în evidență diferitele mari întreprinderi românești și pe inițiatorii lor. Pe noi această chestiune ne preocupă demult. Diferitele noastre anchete în tot cuprinsul țării, ne-au dus la concluzia că punerea în evidență a întreprinderilor românești și formarea, creșterea, educarea întreprinzătorilor în înalt spirit național românesc, este astăzi o necesitate imperioasă de stat.

Hoinărind prin țară în scopul satisfacerii acestui imperativ național, am ajuns și la Intreprinderile „Mica” dela Brad și la cele din regiunea cu gaz metan din Ardeal. Și în articolul nostru din Nr. 6 am pus în evidență rezultatele la cari se pot ajunge, din punct de vedere național, prin naționalizarea industriei și comerțului, atunci când întreprinzătorii sunt români de sânge, născuți a doua oară în patria și neamul lor. Și scoțând în evidență eminenta personalitate a d-lui inginer Gigurtu dir. gen. al societății „Mica” și dându-l pildă demnă de imitat, am tras concluzia:

„Din toată această expunere se poate vedea ce se poate realiza de o mare întreprindere, atunci când înțelege că trebuie să aibă ca principală rațiune de a fi, Patria și Neamul. Și tot din constatările noastre, de astăzi și de altădată, făcute la întreprinderile conduse cu inimă și suflet românesc, se poate vedea ce ar deveni poporul și țara aceasta dacă toate întreprinderile economice și industriale, alături de toate celelalte ramuri de activitate în stat, ar fi ale românilor de sânge, *ale acelor români cari sunt născuți a doua oară pentru Patria și Neamul lor*”.

Nici nu se poate merge în altă direcție. Odată ce ne-am trezit la viață, trebuie să ne dăm seama, că, în noua concepție de stat, anarhia în viața economică, ca și în toate celelalte ramuri de activitate, trebuie să înceteze. Individul anarchic și hrăpăreț trebuie înlocuit și toate elementele dizolvante eliminate complet din viața publică. În adevăr este de neconceput, ca, atunci când se stabilește principiul că industria și comerțul este a Patriei și a Neamului, să tolerezi ca aceste artere vitale ale statului să fie conduse, dominate și inițiate de elemente dușmănoase, sau cel puțin absente din circulația sângelui național.

Dar este românul pregătit pentru această mare operă! Nicăiri -ca la noi nu este o mai mare deosebire între vorbă și faptă. Noi toți țipăm Naționalism și Patriotism. Partidele de guvernământ din

trecut nu respirau și ele numai Patriotism și Naționalism și ce dezastre au adus în Țară? Deaceia „Sfarmă Piatră” este în notă, atunci când scoate în evidență întreprinderile românești și spiritul care le animează. Să se învețe românul să nu zică una și să facă alta, să nu-i fie în flagrantă contradicție vorba cu fapta. Scoțând în evidență întreprinderile românești și pe marii români, cari le animează, vom putea determina în țară un curent de însănătoșire, de dinamism național, de solidaritate pe teren, curent care singur va fi în stare să înlătore cancerul care ne roade, în viața economică, ca și în viața publică, în general.

Protestăm în contra vorbelor. Să nu facem nici noi vorbă multă. Să coborâm pe teren. După cum am dat pildă vie pentru cele bune, să dăm o pildă elocventă și pentru cele rele. Să scoatem în evidență cazul unui mare Restaurant și Cafenea dintr'un mare municipiu, stăpânit economiceste de conlocuitorii noștri Sași. Aici autoritatea eclesiastică românească posedă un mare Hotel, poate cel mai confortabil din Ardeal. Are buna idee de a nu închiria, nici hotelul, nici restaurantul și cafeneaua, decât numai unor români de sânge. Și pe când aceste întreprinderi, pe vremea când erau deținute de Sași, înfloureau și constituiau o mare sursă de venituri, Românii, cari îndrăznesc să li se devoteze, rând pe rând pleacă ruinați. Să fie incapacitatea românului întreprinzător? Nici decum. Noi am arătat ce-au făcut Românii în Dobrogea, ce-au făcut Macedonenii, Mărginenii și alte elemente întreprinzătoare din tot cuprinsul țării. Am arătat cu alte ocazii că noi am avea posibilitatea de a organiza armatele de ocupațiune ale Industriei și Comerțului, dacă guvernele, dacă autoritățile de stat, dacă spiritul public ar fi pregătite în acest sens.

Dar, nu. Și să revenim la cazul nostru. Actualul întreprinzător pleacă ruinat, cași predecesorii săi Români. Au venit alții, între cari și un străin de sânge. Ce va fi vom vedea. Să vedem ce a fost.

A intervenit spiritul supus al românului, absența lui de pe câmpul de războiu național și dezastruoasele facțiuni politice, spiritul de turmă necuvântătoare a mulțimilor lipsite de busolă, oricât de jos și oricât de sus ar fi puse și cu orice haine s'ar îmbrăca.

Nu se poate susține că întreprinderile ar fi dat îndărăt sub Români, căci, deși Românii au fost puși

la suprafață, personalul, spiritul conducător, era tot cel vechiu al Sașilor. O întreprindere nu poate trăi însă fără clientelă, fără scopul pentru care a fost creată. Românii s'au retras încetul cu încetul, iar sașii strălucesc prin absență, atunci când e vorba de întreprinderi străine lor. Spiritul de solidaritate al sașilor le interzice de a frecventa sau a da concursul unei întreprinderi românești. Însă spiritul de debandadă al Românului îl împinge cu arme și bagaje în întreprinderile minoritarilor.

O examinare cât de sumară îți arată că aceste întreprinderi minoritare trăiesc, cresc și se dezvoltă din sângele Românului care, în mod subconștient, prin tradiție și tembelism, se face trădătorul său propriu, trădătorul Patriei și Neamului său.

Hotărât, la nici un popor nu poate fi o deosebire mai izbitoare între faptă și vorbă. Aservirea Românului, oricât ar țipa el Naționalism și Patriotism, oricât s'ar îmbrăca el în tricolorul național, ajunge la rezultate fantastice. Bucătarul Restaurantului Românesc dela Expoziția din Paris, a luat premiul I în arta bucătăriei. Cu toate acestea, în Iulie 1938, cu ocazia banchetului dat pentru absolvenții școlii militare, la care a participat și M. S. Regele, banchetul a trebuit să fie organizat de un evreu din Timișoara, iar la 10 Maiu și la 8 Iunie oficialitatea a făcut apel la un sas.

Față de asemenea situații se pune cu drept cuvânt întrebarea, care român se va mai expune la pierderi ireparabile, când românii înșiși fac goluri sinistre în jurul lui? Și cum se va putea dezvolta Industria și Comerțul românesc, cât timp nu va fi înlăturat acest întunec, această debandadă, această absență a românului de pe câmpul de luptă Național și Patriotic?

Dar spiritul de captare al Evreului! O! aici nu este nimic de făcut, până când mentalitatea mai sus arătată a românului nu va fi remediată. Unde vine evreul, românul dispăre. Nu există scăpare. Față de evreu nu există rezistență. În actuala stare de lucruri, toți ne facem instrumentele lor oarbe, vrând ne vrând. Cazuri nenumărate poate culege orișicare. N'are decât să coboare pe teren și să pătrundă în propria lui conștiință. Pentru avantaje meschine, aparente, adesea simple curse diabolice, românul își pune averea, și adesea cinstea, demnitatea lui, la dispoziția evreului.

Pe când eram procuror, funcția mea m'a dus în cancelaria oficială a unei mari întreprinderi jido-vești. Se prezintă un înalt demnitar român. Evreii au uitat atunci orice altă ocupație. Toți au înconjurat pe român. Nu existau adulațiuni cari să nu i se aducă. Înaltul demnitar a fost desființat ca rezistență față de voința evreilor. În aureola în care era pus, și dată fiind vanitatea care caracterizează pe omul încolor

și inodor, nici nu se putea ajunge la alt rezultat. Nu exista om mai mare, mai distins, mai puternic, mai plin de calitate, decât acest mare demnitar al statului român. Vanitatea e o mare meteahnă. Mă uitam cu milă, cum lua el drept monedă bună, toate aceste mârșave adulațiuni și cum se dedea el legat, prizonier în mâna acestei perversități înăscute.

Dar, să nu condamnăm pe nimeni. Într'un fel sau altul, toți suntem complicii minoritarilor. Dacă nu am fi, ei nu ar putea să trăiască, să crească și să prospere în mijlocul nostru. Noi le dăm sângele și viața noastră. În noi este izvorul miliardelor evrești, izvorul de bogăție și putere al tuturor acelor cari trăesc ca paraziți pe trupul nostru.

Deaceea o spunem cu o satisfacție deplină. „Sfarmă Piatră“ a fost, ca și în multe alte privințe, în notă, atunci când s'a hotărât să scoată în evidență întreprinderile românești și pe aceia cari, ca buni români, lucrează în ogorul lor. Toate ziarele românești, toată publicistica românească, ar trebui să-i imite. Este aici o mare operă de îndeplinit. Trezirea la viață, la conștiință Națională și Patriotică, la rezistență și afirmarea pe teren nu e un lucru care se poate câștiga ușor. E prea mare întunecul, prea mare debandada, prea mare deosebirea între vorbă și faptă, între intenții și realități, pentru ca această operă să nu necesite mobilizarea și aruncarea în luptă pe teren a tuturor energiilor vii, a tuturor acelor cari nizuesc la fapte, nu la vorbe, la fecundare și progres, nu la avantaje și parvenire, a tuturor acelor cari sunt născuți, în mod real, *nu camuflați*, pentru Patria și Neamul lor.

I. C. D.

Umbre

de NEAGA IONIȚĂ

Cea din urmă licărire din scânteele apusului se stinge strivită de lepedea grea a întunecului. Noaptea își leagă umbrele peste cărările blestimate ale pământului și peste sufletele fără somn și fără alinare...

Umbrele picură amar în ape și adâncuri și depărtarea cântă suspinând tăcerea adormită a pădurilor.

Tăcerile din mine suspină cu cântecul depărtării și rățăcesc pe cărările cu întunec și blestem. Caut flământă o licărire de lumină, scânteii din lumi fără păcat și mă chinuesc toate umbrele pământului!

Gândul mi-e țândări... privirea, fără nici o zare și ochii au închis tot întunecul nopților de nenoroc și blestem...

Durerile gem într'un adânc din mine, unde mi-am coborât sufletul și chinul și dorul, și vorbesc fără glas de cea din urmă plecare...

În urechi îmi sună clopote de moarte!

— A murit visul meu, cu lumină... cu zori... cu sborul porumbițelor albe...

CRONICI

† Victor Braniște

S'a stins din viață la 14 Dec. 1938 la Brașov, acela care a fost luptătorul naționalist care a înfruntat în vremurile grele temnițele ungurești și care nu a părăsit o viață întreagă masa de scris și terenul de luptă. Cu el se stinge încă unul din veteranii scrișului românesc. L-am cunoscut în plină activitate. L-am apreciat și l-am iubit ca om și ca român. Vărsând o lacrimă pe mormântul său, ne simțim datori a-i prezenta ultimul omagiu și de a prezenta îndureratei sale familii și veteranei „Gazeta Transilvaniei”, al cărui redactor permanent a fost, expresiunea condolențelor și a profundei noastre dureri.

—o—

† Canonical Dr. Victor Bojor

Puține zile după știrea morții lui Victor Braniște, ne vine o altă tristă știre, aceea a dispariției dintre noi a aceluia care a fost canonicul Dr. Victor Bojor, a cărui înmormântare a avut loc în ajunul serbării Nașterii Domnului, la 24 Dec. 1938, la cimitirul Municipiului Cluj.

Defunctul, pe lângă un vrednic slujitor al altarului și un orator bisericesc de forță, a fost și un apreciat scriitor. Era un harnic cercetător al trecutului și un puternic stâlp al bisericii. Munca sa de albină laborioasă ne-a dat în ultimul timp cartea sa despre „Canonicii Gherlei”, pentru care i-am adus la timpul său, îndreptățite laude.

Pierderea sa o simțim adânc și dureros. „România Eroică”, în frunte cu directorul ei, trimete, pe această cale, autorităților bisericești și îndureratei familii, expresiunea viei sale dureri pentru această prematură și ireparabilă pierdere.

—o—

„Frontul Renașterii Naționale”

Ne găsim în fața unui fapt împlinit: un nou partid de guvernământ, înființat în virtutea unei legi, un partid care, conform numelui ce-l poartă, este destinat să ducă la bun sfârșit „Renașterea Națională”.

Noi ne-am ocupat mereu în coloanele acestei reviste despre problema renașterii naționale, nici nu avem un alt rost de existență. Cu, sau fără noua constituție, noi nu am urmărit și nu urmărim decât un singur scop: *Renașterea Națională*.

Dar noi am spus și am insistat mereu asupra adevărului că o revoluție nu se face de un om, ci de spiritul viu al unei națiuni. Revoluția, ca să fie revoluție, trebuie să ese dintr'o învoire totală a animelor cari alcătuiesc poporul făuritor de stat.

Ea nu se face de oameni de beneficii, ci de oameni de sacrificiu, de aceia cari nu știu ce e parvenirea și mercantilismul.

Noul partid este inițiat și condus de exponenții vechilor partide de guvernământ. Astfel fiind, pentru noi, modești cetățeni, se pune o firească întrebare: oare simpla voință regală va putea transforma peste noapte mentalitățile cari s'au făurit și au funcționat într'un scop determinat în trecut; va putea această voință regală să determine nașterea a doua oară a acestor oameni în neamul lor, sau se va suprapune o mentalitate veche peste o lume nouă, o putere comprimătoare a avânturilor, a idealurilor, a imperativelor categorice ale timpului prin care trecem și cari ferb în adâncuri, la noi și aiurea.

Să nu uităm adevărul, pe care-l propovăduim cu credință neștrămutată:

Ca să regenerezi pe altul, trebuie să te regenerezi pe tine mai întâi; ca să regenerezi țara, ne trebuie o armată alcătuită în întregime din oameni noi, din oameni cari să nu fi fost produse ale vechilor partide și metode, din oameni cari să se sacrifice pe altarul binelui comun, din oameni născuți a doua oară pentru patria și neamul lor, cari să aibă în inimă și animă, în sângele și carnea lor, nu parvenirea politicianistă a cărei produse sunt în calitate de exponenți ai vechilor partide — căci altfel nu ar fi putut ajunge la conducere —, ci să aibă, conf. art. 4 din noua constituție, principala lor rost în viață: *Patria și Neamul*.

Discursurile, vorbele, nu sunt suficiente. Ne trebuiesc fapte. La lume nouă, ne trebuiesc oameni noi. Să nu se uite că Moise a rătăcit cu Evreii 70 de ani în pustiu. *Sclavii nu puteau intra în Țara Canaanului*.

Să fim cu băgare de seamă; să nu aducem pustiul la guvern; să salvăm opera Suveranului; să nu o compromitem. Pentru Marile Destine ce ne așteaptă, ne trebuiesc oameni desbrăcați de orice egoism, capabili de orice

sacrificiu, de eroism spiritual, de mari înfăptuiri pe teren, de dispariție în opera înfăptuită. Și numai o prefacere, o regenerare totală a animalelor, ne poate duce la aceste mărețe rezultate.

—o—

Viziunea unui viitor strălucit

Toate marile înfăptuiri au la bază jertfe și suferințe nemărginite.

Măsura jertfelor suferite este măsura viitoarelor glorii.

Intr'un articol din „Universul” cu data de 8 Dec. 1938, dl Corneliu Zasloți, vorbind despre „Unirea cea mare: 1918” și evocând Măcelul de la Beliș și execuția lui Horia și Cloșca, amintește ordinul revelator al Mariei Tereza, dat cu ocaziunea călătoriei fiului ei, viitorul Iosif al II-lea, în Transilvania.

„Să se curețe drumurile publice de cadavrele oamenilor executați cu roata, cu ștreangul și cu țepa, căci, după uzul de până acum, acestea stau expuse lângă drumuri spre îngrozirea și oroarea trecătorilor”.

Sunt paraziții din toate timpurile cari se pun deacurmezișul progresului pentru a accelera și desăvârși propria lor pieire, gloria și preamărirea celor martirizați.

—o—

Dl Ministru Ugo Sola ne părăsește

Un eveniment revelator

Atragem atenția cititorilor noștri asupra sensului adânc al discursurilor schimbate între ministrul nostru de externe și ministrul Italiei la București, Dl Ugo Sola, — care, spre marea noastră regret, ne părăsește — cu ocaziunea banchetului de despărțire ce i s'a dat.

Reproducem pasagiile caracteristice.

Ministrul nostru, Dl Petrescu-Comneni, începe prin a spune:

„...eu nu voi urma, nici obiceiul, nici dreptul, ci numai îndemnul inimei, care, după părerea mea, e singurul îndemn pe care l poate urma un român, când e vorba de un italian”.

Dl Ministru Ugo Sola, răspunzând în limba română, spune între altele:

„Palatul în care în seara aceasta, d-le ministru, vă luați rămas bun dela mine și în care am dezvoltat activitatea mea diplomatică, va fi dărâmat, în curând. Dar de pe acum se profilează, lângă el, impunătoarea clădire a cărei fațadă e cioplită în piatră și se prezintă de pe acum ca viziunea materializată a unei politici îndreptată spre noi și mai înalte țeluri”....

„Unitatea spirituală, coincidentă intereselor,

arată direcția pe care trebuie s'o urmăm în câmpul colaborării politice, și de pe acum văd deschizându-se în fața noastră un drum strălucit”....

„Da, d-le ministru, am luat parte la toate bucuriile, dar și la toate durerile d-nei voastre. Și în clipa aceasta, despărțindu-mă de domnia voastră, ridic spre Dumnezeu rugăciunea mea pentru ca să dea pace tuturor românilor, pentru ca să aducă binecuvântarea Lui în toate sufletele și pentru ca Națiunea voastră, biruind orice greutate, să-și urmeze în liniște drumul spre viitor”.

„Vis de vitejie, fală și mândrie

Dulce Românie, asta ți-o doresc”.

Aceste cuvinte sunt eșite deopotrivă din inima și anima noastră, din inima și anima Italiei fasciste, a acelei Italie, care întruchipează astăzi gloria Romei eterne; propria noastră viitoare glorie, marile noastre Destine Comune.

Avem satisfacția de a constata că cu cuvinte similare s'a prezentat Suveranului nostru și urmașul său, noul Min. Plenip. la București, Pelegrino Vicci.

Il vom urmări cu toată anima, în opera de înfrățire a celor două popoare, menite unui Mare Destin Comun, care rezultă, și va trebui să rezulte, din faptul că în ambele vibrează și bate aceeași animă și aceeași inimă.

—o—

Un apostol al Domnului

Parisul, Franța, întreg universul creștin, sărbătorește jubileul de 50 ani de preoție al Monseignorului Lontil, cunoscut în lumea întreagă sub pseudonimul literar, *Pierre l'Ernite*.

Preotul jubilar e de 76 de ani.

Chemarea sa preotească o datorește părinților, C. Fr. Arsice și Legros; iar pregătirea, seminarului Saint-Sulpice; debutul în gazetărie, Păr. asumționist Vicent de Paul Bailly, care l-a purtat pe „drumurile accidentate ale ziaristiceii, chiar ale celei catolice”. În curând își perde pe tatăl său, apoi intră în pastorație, această slujbă totală.

Străbate timpuri grele de șientism, de legislații laice ostile bisericii; vede introducându-se divorțul, legea separației bisericilor de Statul francez, isgonirea congregațiilor și a ordinelor religioase, confiscarea nu numai a averilor, ci chiar și a bisericilor și alte multe evenimente triste, întâiu, el e ajutor de paroh la Clichy. Biserița lui cuprindea abia 400 din 42 000 de credincioși, câți avea. De aici trece la biserica Saint-Roch, unde puțin mai înainte se convertise la creștinism marele sriitor italian Alessandro Manzoni. Cu abatele Poulin el organizează în această parohie celebrele conferențe dialogate.

Apoi trece într'o parohie mai fruntașă, Saint-Pierre de Chaillot, unde, zice el, avu ca elev la

catehism pe micul Sadi-Carnot, fiul președintelui Republicii Franceze, cu același nume.

În timpul războiului mondial, el e parohul bisericii Saint-Jean de Montmartre, parohie de contraste: de o parte basilica Sfintei Inimi, de alta teatrele și varieteurile dela Moulin-Rouge. Iar acum, de 20 de ani, el e parohul bisericii S. François de Sales.

Faptele lui de aici? Externat de fete, colonii de vară pentru credincioșii săraci; mai nou, mărirea bisericii Sainte-Odile, ce se va termina în Octomvrie 1939... apoi colaborarea sa regulată, duminică de duminică, la marele cotidian parisian, *La Coix*.

Pentru a-și cinsti pe unul din cei mai vrednici preoți ai săi, cardinalul *Verdier*, arhiepiscopul Parisului, asistă și el la liturghia jubilarului, după care înaltul principe eclesastic rostește câteva cuvinte de circumstanță: „Păr. Lontil e mai întâiu pentru Dv. iubiți credincioși, păstorul nemărginit de devotat, cu voba scăpărătoare, cu inițiativa îndrăzneată, cum e geniala întreprindere Sainte Odile (pe care el o construiește exclusiv pe banii ce-i scoate din cărțile și alte scrieri ale sale). La dragostea Dv. fiească se adaogă o mândrie legitimă, căci celelalte parohii n'au un Pierre l'Ermite.

„Ca scriitor, parohul Dv. aparține lumii întregi. Cerând pe seama lui titlul de prelat papal, eu am înțeles să arăt că el e în adevăr scriitor catolic, adică universal... Toate aceste aspecte nu sunt decât haina vieții sale adevărate. Parohul Dv. e dintre fruntașii clerului, cari au știut să înțeleagă timpul și să facă să cadă o mulțime de prejudecăți, dovedind că Biserica e singurul azil de frumusețe și de fericire adevărată. Da, în această cruciată modernă, parohul Dv. e un nou Petru Eremitul, un inițiator și un apostol.

„Rugați-vă, deci, pentru el”, încheie cardinalul *Verdier*, „și trageți din viața lui, mereu binefăcătoare, o învățătură: aceea de a duce o viață asemănătoare, de ascensiune, o viață de luptători și de constructori”.

După amiazi, în sala Pleyel din Paris, credincioșii au organizat un splendid festival artistic, prezidat de Excelența Sa, I. P. S. Valerio Valeri, fost nuntiu apostolic la București, acum, în aceeași calitate, la Paris. I. P. S. Sa, pe lângă o apreciere elogioasă a scriitorului cunoscut pretutindeni, aduce și binecuvântarea cu totul particulară a capului creștinătății, Papa Pius XI.

Adânc mișcat, preotul-scriitor jubilar mulțumește, atât credincioșilor, cât și autorităților bisericești, apoi adaogă: „Primesc dovezile de dragoste ce-mi aduceți, fiindcă ele nu se adresează omului, ci preotului care am fericirea să fiu. O caracteristică a vieții mele este că nu am făcut ceeace am voit, ci ceeace mi s'a cerut... Eu aș fi voit să mă retrag la pensie, la 70 de ani; dar abia la 71 de ani am agonisit cei 1.200.000 franci trebuincioși pentru externatul Sainte-Chantal; la 73 de ani începui să zidesc biserica Sainte-Odile... Acum am 76 de ani... Când voiu isprăvi cu biserica, mi se pare că va trebui să lărgesc școala de băeți... Vremea pensiei? În voia lui Dumnezeu!”

Iată un apostol al Domnului.

Georgescu.

În câmpul educației

„O spovedanie” de Onis. Ghibu

În timpul din urmă s'au relevat foiletoanele din „Tribuna”, scrise de profesorul Onisifor Ghibu, dela universitatea din Cluj, intitulate: *O spovedanie*. În ceea ce, distinsul prof. de pedagogie dela Cluj răspunde, ca într'o scrisoare deschisă, la apelul ce i-l făcuseră o grupare mai mare dintre profesorii din capitală. Acestor tineri de bun simț experiența le-a dovedit, că „acolo lumea nu se mișcă” decât dacă e vorba de câștiguri bănești și de intrigă”.

„Nu-i poți arăta (acelei lumi) nici cerul, pentru că n'are Dumnezeu, nici viitorul acestui neam, fiindcă n'are nici o legătură mai trainică cu trecutul lui; nu te poți înțelege în vorbă cu ea, nu poți s'o înflăcărezi, nici s'o înduioșezi. Când privesc la această lume, universitară, și politică și nobilă, de aici — zice unul din ei — mă simt trăind aveva într'o *infundătură a Fanarului cosmopolit*”.

„Te dor toate acestea cumplit — continuă tinerii — dar te doare de moarte mai ales lucrul care iese din această totală rătăcire: o educație greșită, fățiș *antinațională și anticreștină*”. (p. 4).

Infiorați și indignați tinerii profesori se adresează d-lui prof. O. Ghibu.

„Ne îndreptăm în deosebi către Dv. Dela început am avut credința și intuiția, că Dv. veți fi acela, care să ne înțeleagă și să poată conduce această mare luptă de readucere a vieții românești în matca ei străbună, prin școală. Cel care a cucerit sufletul Basarabiei și i-a dat conștiința de neam, nu se poate să lase, viu fiind, să se piardă sufletul unui neam întreg, prin această oarbă politică școlară, prin acești pedagogi roboți cărții străine și prin toți acești dascăli neștiutori de rosturile lor și ale neamului”.

Nu putem înșira aici tot ceeace spune dl prof. Ghibu în răspunsul său larg și bine documentat, pentru a pune în vedere tot ce este de făcut în câmpul educației pentru mântuirea neamului. Indemnăm pe cei chemați, la scrisul dlui prof. Ghibu, apărut și în broșură, (Tipografia „Cultura” — 20 lei) și care umple peste 50 de pagini mărunte.

Ceea ce ținem să relevăm aci este faptul extraordinar de important, că, în pragul de educație a neamului, dl prof. G. ia ca punct de însemnătate: *unirea bisericească a Românilor*.

Iată cum se prezintă aci problema unității noastre religioase:

„Plecând dela convingerea, că poporul român spre a-și putea împlini misiunea sa istorică în aceste locuri, atât de puțin prielnice din punctul de vedere al vecinilor, are nevoie de o armatură sufletească deosebit de puternică, și că această armatură presupune înainte de toate o strânsă unitate sufletească, pe care nu i-o poate da, în măsura trebuitoare, nici unitatea teritorială, nici unitatea limbii, nici unitatea legislativă și administrativă, ci numai religia, — am ajuns la concluzia fermă, că este o necesitate imperioasă și urgentă, ca sub raport religios, el să nu fie nici sfâșiat în lăuntrul său, cum este dela 1700 în-

coace, nici *izolat* de partea cea mai mare și mai activă a creștinismului, cu care ar trebui să lupte umăr la umăr împotriva comunismului, a nihilismului și a anarhismului. În consecință eu am preconizat necesitatea inexorabilă a refacerii unității religioase sfășiate la 1700, încadrând acest act în idea vastă și măreață a refacerii unității creștine sfășiate prin marea schismă dela anul 1054".

„În tot cazul eu sunt incredințat că chestiunea unității noastre religioase nu este o chestie de ordin pur religios, care i-ar interesa numai pe preoți și pe ierarhi, ci este o mare problemă de ordin educativ și politic, în care rolul decisiv cred, că îi revine însuș Majestății Sale Regelui, cum odinioară un rol întru câțva asemănător i-a revenit împăratului Constantin cel Mare". (p. 38).

Relevăm această spovedania a dlui prof. Ghibu, care este spovedania sufletului universal al neamului, înainte de sărbătoarea învierii sale — și-i urăm deslegare și tot harul Părintelui Ceresc.

(Dr. I. Dăianu)

—o—

Expoziția de sculptură E. Ciuca*

După nenumăratele expoziții de pictură ce au înflorit în „sala de sticlă”, expoziția de sculptură a lui Eugen Ciuca vine la timp să lumineze peisajul plastice clujene. Ciuca este un produs al Clujului natal. Tânărul acesta blajin cu privire calmă și ageră, trăiește doar, pentru visul mâinilor lui miraculoase. Toată recolta simțurilor sale e transformată și luminată de neastâmpărul neadormit al degetelor cari, odată oboșite de daltă, apucă stiletul gravurei, penelul și carbunele, cu o caldă pasiune.

Cine i-a urmărit primele figurine, nu e prea mult de atunci, și se va opri cu atenție la expoziția actuală, va înțelege planul creator pe care a reușit să lucreze, fără „școală la Paris”. Modest și tăcut, Ciuca s'a ridicat pe aripile elanului său creator.

Ciuca se afirmă deopotrivă ca portretist și compozitor, abstracție făcând de cele câteva gravuri și desene ce completează cadrul expoziției.

Cine pătrunde printre aceste făpturi, va simți acel abur de spiritualitate ce se ridică din cele peste cincizeci de lucrări: măști, portrete, — vre-o douăzeci la număr — și compoziții. „Beția Valsului” rămâne una dintre cele mai frumoase realizări sculpturale din câte ne-au oferit expozițiile ultimilor ani. Gratia și extazul, apariția neașteptată, ca și pierderea în infinitul momentului, îi dau acel fior, cea vibrație de rezonanță cosmică, pe cari numai marile opere îl pot oferi. Opriți-vă la portretul lui Iuda, pe care autorul l-a numit „studiu”, ca să încercați toată gama stărilor sufletești; dela orgoliul patimei și vicleniei

ascunse, până la straniul umilinței, al remușcărilor dureroase, pe cari acest personaj îl poartă cu sine. Priviți apoi „Nudul”, în mărime naturală, simplu în aparență, dar așa de frumos tratat „din interior”, ca să utilizăm un termen propriu plastice. Nimic din ansamblul său, părțile bustului, nu trezesc în spectator patima elementară a eroticului. Arhitectura osoasă, atitudinea ca și vesmântul cărnei, totul e iluminat de spiritualitate, iar pe deasupra simți plutind acel imponderabil ce reamintește origina divină a omului. Alături „Profetul” se apropie cu povara conștiinței dincolo de uman, respirând, în acelaș timp, binecuvântarea cu mâna-i luminoasă, în vreme ce trăsăturile feței, înclinația bustului, vin să ne reamintească tristețea de a fi doar aici, în acest moment terestru. Deosebit de sensibilă e „Crucea vieții”. Dinamismul reținut, generositatea caldă e învăluită de o tristețe ușor melancolică, cu care te întâmpină grupul de făpturi ce simbolizează familia creștină. „Crucea vieții” oferă cea mai autentică revelație a sufletului creștin, plecat să-și caute mântuirea. În ceramica „La clacă” apoi, se reliefează deosebit de sugestiv acea mult căutată notă a „specificului românesc” pe care puțini dintre artiștii noștri au surprins-o în lucrările lor. Tot așa, în „Baba”, „Ciobanul” și „La târg”, prospețimea autohtonă mustește cu tot belșugul ei, senin și limpede. În „Eu”, artistul pare a fi dat replica definitivă tuturor celor ce i-au întâmpinat cu neîncredere primii pași. Atitudinea titanică a unui bust țâșnit din eternitatea pietrei, hotărârea demiurgică a ochilor, fără cea mai mică umbră de șovăire, și în cari se ghicește depărtarea, sfarmă orice scepticism.

Ciuca e un artist de mari resurse, la care concepția și executarea tehnică sunt în plină desfășurare. Înțelegător al volumului, calm și armonios în atitudine, știe să dibuiască, să surprindă, acea plenitudine plastică proprie statuarului, în ce are el mai specific, mai detașat de celelalte compartimente ale artei plastice. Despre o viziune încheșată a lumii nu poate fi încă vorba, omul fiind, alături de artist, în plin câmp de recunoaștere. Are, însă, o ușurință deosebit de prețioasă în a surprinde esența spirituală a lucrurilor, ceea ce, pentru vârsta lui artistică, este enorm de mult! Ajunși însă aici, socotim mai rodnică pentru dsa orientarea spre problematicile compoziției, decât întârzierea lângă portret, a cărui interpretare se reia cu mai mult succes în epoca maturității, când mijloacele de investigație spirituală și tehnic-expressive au atins gradul major de intimitate.

Ținând seamă de poziția cucerită și mai ales de ascensiunea tot mai vizibilă ce marchează fiecare nouă expoziție, ne încumetăm a semnala o nouă glorie, un nou talent românesc. *Valentin Strava.*

* Deschisă în „Sala de sticlă” a Rezidenței Regale a Ținutului Someș, 1—31 Decembrie 1938.

Buletinul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania

In ședința comitetului U. Z. R. T. din 1 Dec. a. c. au fost admiși membri activi dnii: dr. Eugen Niccoară, dr. Sever Pop. lt. col. D. Finichi, Vasile Netea, Leonard Divarius, Grigore Ciortea, Gh. S. Popescu, Ioan Sârbu, Alex. V. Steriu, Constantin Canavea, Gh. Cotonea, dna Elena Dănilă, Constantin Dănilă și Gh. Pop Călinești, iar ca membru stagiar d. Nicolae Florea.

In ședința U. Z. R. T. dela 14 Dec., din necesități imperioase de organizare s'au adus următoarele hotărâri:

1. Inlocuiește în funcțiunile de vicepreședinți pe dnii Const. Driva și Liviu D. Sălăgeanu, cu dnii Octavian Dobrotă, George Togan și I. Popescu Costești.

2. Inlocuiește în comisia de censoredori pe d. V. Copilu Cheatră, cu d. Romulus Mircea din Tg.-Mureș; pe d. casier Eugen L. Bordan cu d. Petru Borțes—Cluj și pe d. G. Pop Strava, bibliotecar, cu d. Ion Arancuteanu din Cluj.

3. Au fost cooptați în comitet dnii dr. Ioan Băltariu (Aiud), dr. I. Al. Bran Lemeny (Brașov), dr. Ioan Fruma (Sibiu), dr. Victor Hortopan (Oradea), dr. Vasile Ilea (Sighet), dr. Liviu Munteanu (Cluj), dr. Eugen Niccoară (Reghin), și prof. U. Oprea (Tg.-Mureș).

4. Alte hotărâri au fost comunicate cu circulara U. Z. R. T. nr. 40—1938 adresată membrilor.

Hotărârile sunt luate cu rezerva ratificării lor de către Adunarea Generală și numai cu îndemnul de a înlesni Uniunii să se organizeze și să poată activa cu tot folosul posibil.

D. președinte al U. Z. R. T., în urma invitației dlui prefect al jud. Maramureș, a ținut la Sighet în seara zilei de 30 Noemvrie a. c., conferința al cărei rezumat îl dăm în altă parte, conferința a avut un adânc răsunet. Ar fi de dorit ca ziarele și publicațiile amice să difuzeze cât mai mult ideile călăuzitoare.

La inapoiere, în ziua de 2 Dec. a. c., d. președinte a fost așteptat la Șomcuta Mare de toată intelectualitatea ținutului, în frunte cu primul pretor dr. Șt. Pop. președintele „Astrei”, d. dr. Alex. Nilvan cu dna. Dl șefjudec. V. Gherman, protop. Costin din Miheșul Mare.

La banchetul ce s'a dat cu această ocaziune în cinstea președintelui nostru, s'au expus doleanțele românești din Ținutul Chioarului și dela Granița de Vest, și s'au evocat figurile marilor dispăruți cari au luptat în regiune pentru a fi clarificate și pentru a servi de pildă nouilor generații.

CĂRȚI-REVISTE-ZIARE

Spicuim din „Sfarmă Piatră”. Din nr.ii 141, 144 și 145, sub iscălitura Dlui Nichifor Crainic.

Sub titlul „Dictatură și Tiranie”:

„Ceeace deosebește fundamental, dictatura contimporană, de vechea tiranie asiatică și de apoteoza ei de sânge dela Moscova, e tocmai aderența unanimă a poporului la această formă de guvernământ cu adevărat nouă și salvatoare. Dictatorul contimporan nu se impune ca tiranul, împotriva voinței poporului, ci tocmai din voința poporului. Tiranul răspândește groază; dictatorul smulge entuziasmul și aprinde elanul. Dacă tiranul face din supuși slugile lui ingenunchiate la pământ, dictatorul face din conaționalii lui, aderenți ai unei credințe unice și camarazi în lupta de a o realiza. Tiranul nu e decât un eu capricios și arbitrar, impus împotriva eului colectiv pentru a-l stâlci în umilință și nedemnitare; dictatorul contimporan nu e decât eul colectiv personificat în eul personal. Nimeni nu se recunoaște în cel dintâi; o nație întreagă se recunoaște în cel din urmă, ca în propria ei voință eroizată și ca în propriul ei chip ridicat până la puterea sublimă a geniului. Dictatorul e un foc concentric nu numai de aderență, dar de adorare, căruia viața mulțimii i se oferă spre sacrificiu din convingerea adâncă și sfântă că nu persoanei lui se oferă, ci însăș patriei, pe care el o personifică”.

Sub titlul „Impotriva spiritului pasiv”:

„Ca leac împotriva spiritului pasiv, boală în care putrezește energia românească, ne-am gândit să răscolim pretutindeni și să scoatem în relief pildele admirabile de inițiativă creatoare în domeniul comerțului și industriei românești. Sunt în acest domeniu oameni cari s'au ridicat prin propriile lor forțe, înfrângând singuri cele mai vrăjmășești stavili, până la proporțiile marilor întreprinderi de industrie și comerț”.

Sub titlul „Sentimentul prezenței divine”:

„In toate timpurile au existat și există berbeci și măgari în staulul sacru, foarte aproape cu trupul de Mântuitorul, adevă de altarul permanentei lui jertfe în Biserica, dar cu spiritul la distanța ticăloșiei lui Irod”.

„Iată Isus se naște”.

„Ce suntem noi în fața staulului luminat de Dumnezeuiasca lui prezență? Prunci nevinovați, irozi, berbeci sau măgari?”

Din nr.ii 142 și 143, sub iscălitura Dlui I. Al. Brătescu Voinești.

Sub titlul „Germanofobie”:

„Tot timpul lungii sale domnii, Regele Carol I s'a străduit să micșoreze puterea de vătămare a oamenilor politici și să le sădească în suflet, atât prin sfaturi înțelepte cât și prin austeritatea vieții sale exemplare de ordonată și de cumpătată, sentimentul datoriei și acel al valorii ordinii; — iar dacă nu a reușit, n'a fost vina lui: pentru că era stânjenit, nu numai de vinovăția colaboratorilor săi la cârmuirea țării, dar mai ales de acțiunea ocultă a masoneriei și de intensa operă de corupere practică de Evrei”...

„Iar astăzi, când Germania duce, cu atâta stăruință și energie, lupta împotriva bolșevismului, comu-

nismului și iudaismului, aceste grozave primejdii care amenință civilizația umană, socotesc că noi, vecinii imediați ai focarului de peste Nistru, suntem mai mult decât oricine datori recunoștință Germaniei, pentru acțiunea de stânjenire alățirii acelor ucigătoare molime...

„E foarte redus numărul acelor cari au pătruns sensul profund, extrem de moral și de folositor înaintării omeniei, al mișcării de deparazitare, întreprinsă de Germania, azi și de Italia”...

„Numele exact potrivit și real al mișcării din Germania este deparazitare”...

„Dintre toate neamurile de oameni de pe suprafața pământului, cei mai înzestrați cu șiretenie sunt Evreii. Desobișnuți de munca fizică, incapabili de luptă fățișă, care impune acte de eroism de cari sunt complet incapabili, ei și-au cultivat și și-au dezvoltat într-o măsură de neînchipuit șiretenia. Ea îi îndeamnă, în lupta pentru existență, să recurgă la mijloace ascunse și perfide, — să întreție și să speculeze slăbiciunile neevreilor, — să-i înșele, pentru a-și însuși roadele muncii lor — să pună mâna pe toate mijloacele de răspândire a știrilor și ideilor: presă, cinematograf, radio-difuziune, pentru a înlocui adevărul prin miciuni cari le convin, — să corupă pe cărmuitorii politici, oferindu-le locuri în consiliile de administrație sau în contencioasele întreprinderilor de exploatare a bunurilor publice încăpute pe mâna lor, — să întreție zizania și dihonnia printre adversarii lor, pentru a-i putea domina mai cu înlesnire, — să ruineze temelile pe care e clădită civilizația neevreilor și, practicând ei înșiși cel mai fioros naționalism, să adoarmă și să paralizaze naționalismul celorlalte neamuri, prin făjarnice teorii de umanitarism. Această șiretenie, care fiind virtutea maximă a Evreilor, le-a asigurat succesul de până acum, această șiretenie ajunsă criteriul pe baza căruia se repartizează situațiile în societate, este înlocuită astăzi, în tabla de valori morale din Germania și din Italia, prin alt criteriu, anume: măsura în care individul e folositor colectivității în mijlocul căreia trăiește”.

—o—
„Cele Trei Crișuri” Nr. 11—12 Nov.-Dec. 1938 ne sosește cu un bogat și select material și cu factura artistică și tehnică impecabilă cari caracterizează această Revistă.

—o—
„Pagini Literare” Nr. 11—12 Nov.-Dec. 1938 își continuă rodnic activitatea sub direcția distinsului om de litere, care este Dl Teodor Mureșanu. Remarcăm din acest număr: „Criza principiului de autoritate în concepția lui G. Ferrero”, de Gh. Pavelescu, și „Comentar la poezia lui Teodor Mureșanu”, de Romulus Demetrescu și cronicile bogate și bine scrise.

—o—
„Căminul” Nr. 11, Revistă Creștină pentru familie, ne aduce ca îndreptar „vieții creștine”, articolul „Sfânta Fecioară Maria”, scris de păr. econom C. Todicescu și alte articole cu suflet creștin. Această revistă este pentru noi o dovadă că clerul eparchiei Dunării de jos nu doarme.

„Notariatul Public”, Nr. 10 din 15 Dec. 1938, continuă a se ocupa de instituția notariatului public. Remarcăm și eruditul articol al colaboratorului nostru, Dr Ioan Băltariu despre adopțiune.

—o—
„Straja Neamului” Nr. 11, organul Ligii Culturale dintre Prut și Nistru e închinat românilor de peste hotare. Sub titlul: „Inchinarea Românilor de peste Hotare”, „Straja Neamului” trimite acestor români un cald și inimos mesaj:

„Trimitem prin aceasta o caldă și frățească îmbrățișare tuturor românilor, rămași, după dreptatea dumnezeiască, în afară de hotarele țării mărite, dar neîntregitoare a Neamului Românesc.

Chinuțiilor frați moldoveni de peste Nistru le trimitem nădejdea nestrămutată într-o cât mai grabnică eliberare.

Oropsiților de soartă și oameni, fraților aromâni din îndepărtații Balcani, le trimitem credința noastră neclintită, că patria îi va chema la sânul ei.

Impilaților frați de pe dreapta Dunării le întindem o mână frățiască de îmbărbătare.

Dărzilor transilvăneni de pe malurile Tisei, rămași în afară de hotare, le trimitem urarea de bună isbândire a gândurilor lor de frăție într-un românism”.

—o—
„Școala Noastră” din Zalău, de sub direcția dlui D. Mărgineanu, e deja o veterană și cunoscută luptătoare. Ne prezintă în Nr 8—9 personalitatea noului Revizor Școlar, Dl Vasile Pupăză și directivele învățătorului român rezultate din discursurile celor doi miniștri, Dl Armand Călinescu și Dl V. Toni, la congresul dela Constanța. Din Nr. 10 pe Dec. remarcăm articolul Dlui Gh. Tulbure: „Imperativul Școlii de Astăzi”.

—o—
„Învățătorul Bănățean”, organul oficial al organizației inv. din Jud Severin Nr. 8—9, Oct.-Nov. este închinat Dlor Pavel Jumanca și Tiberiu Stan. Primul devine Insp. Gen.: „Incununarea unei vrednici dascălești, dovedită timp de 30 de ani, pe tărâmul școlar și național”. Cel de al doilea, Dl Tiberiu Stan, „omul muncii”, a fost de asemenea distins cu funcția de Insp. Școlar. Ne asociem și noi omagiilor ce se aduc celor doi vrednici pioneri ai școlii bănățene și felicităm, atât pe sărbătoriți, pentru vrednicia lor, cât și corpul învățătoresc din regiune, cari dă dovadă de solidaritate, respect și dragoste colegială, condițiuni indispensabile culturai și progresului național.

—o—
„Mlădițe” Nr. 4 Sep.-Oct. 1938, revista societății de lectură „Timotei Cipariu”, este organul elevilor liceului, revistă tină, începătoare, cași colaboratorii ei. Dorim să o vedem la lucru.

—o—
„Literatura” Nr. 9—10 Dec. 1938 ne sosește cu material variat. Deși cu proporții modeste, conținutul ne dă speranță pentru viitor.

—o—

„Graiul Dâmboviței“ Nr. 7—8 Sept.-Oct. 1938, revista corpului didactic primar din Jud. Dâmbovița ne sosește cu întârziere cu un material select și variat.

„Brazde Bănățene“ anul I Nr. 1—2 Nov.—Dec. 1938 apare modest în comuna Topolovățul Mic sub direcția preotului Caius Pascu. E o revistă nouă pe care am vrea să o vedam prosperând.

„Vestul Medical“ Nr. 12 pe Dec. 1938 ne aduce între altele: „Activitatea Serviciului Oftalmologic“ al Spit. Central din Oradia, în ultimii 8 ani (1 Aug. 1930—1 Aug. 1938) de Dr. I. Glăvan medic primar al serviciului.

„Afirmarea“ Nr. 12, evoacă în art. prim sub titlul „Oameni din Sătmar“ și sub iscălitura Dlui Mihai Bălaj, figura archidiacului Alexa Berinde 1848—1923. Articole de Dnii Ion Șugariu, Sonia Bucur, Octavian Ruleanu etc.

„Viața Creștină“ din Soroca Nr. 15—16 Dec. 1938, foaie de zidire sufletască pentru popor, apare cu binecuvântarea Preasfințitului Tit al Hotinului. Ne sosește pentru prima oară la Redacție. Conținutul acestui număr dovedește o activitate religioasă și de bune îndrumări demne de laudă.

„Mâna Mântuitoare“ Nr. 12 -1 Dec. 1938—Ian. 1939. În proporții modeste, îndeplinește același rol sub îngrijirea asociației clerului Putnean.

„Viața Creștină“ din Cluj, Nr. 35 din 25 Dec. 1938, ne prezintă un bogat material creștinesc de Crăciun. Reproducem din: „Un cuvânt pentru tineret“:

„Nimic nu vine deagata. Totul trebuie cucerit prin stăruință, curaj, credință și luptă“.

„Decalogul“ bilunar, de atitudine creștină, apare la 25 Dec. 1938 cu Nr. 84—85 într'o haină de sărbătoare, în 24 de pagini. Dl Coriolan Gheție, în articolul „Revolta idolilor“, ne spune multe cuvinte cu tâlc:

„A plecat și anul 1938 dintre noi.

„An ce a ofensat cerul.

„Au lăsat urme grele, păcate în inimă, pretutindeni.

„Idolii s'au revoltat împotriva unui copil

„Aș vrea să ținem parte copilului“.

Între bogatul și selectul material găsim și articolul colaboratorului nostru, Dr. Ilie Dăianu: „Sfântul Roman din Renașterea Italiană“. Fericitul Eremia Românul, 1559—1625.

„Tribuna Noastră“ Nr. 13 de Crăciun este toată un imn închinat muncii creatoare. În articolul „Breslele“, se protestează în contra tăcerii presei cu privire la organizarea breslelor, căci constituirea, organizarea și conducerea breslelor, este cel mai important act politic social și național la ordinea zilei. Țara românească fiind făcută de români, și Breslele trebuie să fie organizate și conduse de români“.

„Foaia Poporului“ cea mai veche foaie populară, națională și politică, înființată la anul 1892, se ocupă de frontul renașterii naționale: „O înfăptuire de valoare istorică“.

Relevăm frumoasele colinde de Crăciun.

„Avântul“ dela Petroșani, Nr. 33 din 25 Dec. 1938, scoate în evidență: „Straja Țării și Școala“, publicând rezumatul conferinței Dlui C. Nedelcu, insp. în „Straja Țării“, cu acest subiect.

„Telegraful Român“ Nr. 52 de Crăciun publică în loc de frunte substanțiala Pastorală a I. P. S. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului.

„Renașterea“ din Oradea Nr. 70 din 25 Dec. apare îmbrăcată în haine de sărbătoare. Relevăm art. distinsului ei dir. I. Popescu-Costești „Ziarul de Cura“:

„Se uită că ziarul este pus în slujba marelui masse a publicului și neconformându-se prescripțiilor cuvântului scris, isvorât din adevăr, pierde rațiunea de a fi“. Remarcăm și preocuparea pentru „Ridicarea Satelor“.

„Gazeta Sibiului“ Nr. 68 de Crăciun apare mărită cu un bogat și select material. Relevăm articolele: „Misiunea Istorică a Statului Român în Lumina Iridentismului Unguresc“, al dir. nostru I. Colfescu Delaturda; reportajul din „Țara Chioarului“ cu sărbătorirea directorului nostru la Șomcuta-Mare și „Buletinul Uniunii Ziariștilor Români din Transilvania“.

Ar fi de dorit ca publicațiile amice să ia notă de preocupările noastre substanțiale, dat fiind că „România Eroică“, pe lângă valoarea pe care o prezintă ca publicație naționalistă, este astăzi organul oficial al U. Z. R. T., iar directorul ei are și calitatea de Președinte al acestei Asociații care ne interesează pe toți deopotrivă.

„Cuvântul Satelor“, nr. 44 din 25 Dec. 1938, ne aduce, deși în toiul iernii, un vânt de primăvară. Dl. Ioan Ciucurel, în articolul de fond ne vorbește despre „Crăciunul Satelor“:

„...în satul așezat în mijlocul naturii, este o mai curată atmosferă spirituală, satul e mai aproape de cer, orașul e mai aproape de iad. Drept aceea, însuș Isus, fiul lui Dumnezeu, s'a născut într'un mediu sătesc, în apropierea turmelor de oi și în peștera dobitoacelor. Ingerii nu s'au dus la dregătorii orașelor, la arhieriei și fariseii de atunci, să vestească nașterea lui Mesia; ei au binevestit-o păstorilor, cari au fost cei dintâi închinători ai Pruncului Sfânt și al Maicei Prea Curate“.

Colaboratorilor, abonaților și cititorilor noștri le dorim din inimă
AN NOU FERICIT!